

ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA, O.P.S.

Studijní program: N6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T139 Globální podnikání a marketing

Výběr vhodného modelu středoškolského technického vzdělávání pro ČR.

Bc. Ksenia Sorokina

Vedoucí práce: doc. Ing. Jana Přikrylová, Ph.D.

Tento list vyjměte a nahradte zadáním diplomové práce

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury pod odborným vedením vedoucího práce.

Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná a v práci jsem neporušil(a) autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Mladé Boleslavi dne

Děkuji doc. Ing. Jane Přikrylové, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce, poskytování rad a informačních podkladů.

Dále bych ráda poděkovala zaměstnancům Svazu průmyslu a dopravy České republiky za nápomoc a poskytnutí cenných informací.

Obsah

Seznam použitých zkratk a symbolů	7
Úvod	8
1 Modely odborného vzdělávání na středních školách	11
1.1 Klasifikace systémů odborného vzdělávání.....	11
1.2 Provázanost systémů odborného vzdělávání.....	12
1.3 Duální a neduální systémy odborného vzdělávání	13
1.4 Benchmarking	15
1.4.1 Pojetí a typy benchmarkingu	17
1.4.2 Fáze benchmarkingu	18
2 Současný stav odborného vzdělávání v EU	19
2.1 Přehled základních charakteristik systému odborného vzdělávání v EU	20
2.2 Popis současného stavu odborného vzdělávání na příkladu Německa a dalších zemí EU	22
2.2.1 Německo	22
2.2.2 Dánsko	24
2.3 Analýza aktuálního stavu na příkladu vybraných zemí	24
3 Popis modelu odborného vzdělávání v ČR	26
3.1 Historický vývoj středního odborného vzdělávání v ČR	28
3.2 Současný stav středního odborného vzdělávání v ČR.....	30
3.3 Střední odborné vzdělání v ČR z pohledu duálního systému odborného vzdělávání	32
4 Benchmarking modelu technického vzdělávání na středních školách ve vybraných zemích EU.....	32
4.1 Fáze benchmarkingu	44
4.2 Iniciační fáze	46
4.3 Plánovací fáze	46
4.4 Analytická fáze	49
5 Případová studie	49
5.1 Střední škola - centrum odborné přípravy technickohospodářské (rozhovor) 50	
5.2 Příklady dobré praxe	50

Závěr	52
Seznam literatury.....	54
Seznam obrázků a tabulek	55
Seznam příloh	55

Seznam použitých zkratk a symbolů

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
NSR	Německá spolková republika
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
APQC	American Productivity and Quality Center
RVP	Rámcový vzdělávací program
ŠVP	Školní vzdělávací program
VET	Vocational education and training
OV	Odborní vzdělávání
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
EQF	European Qualifications Framework
ISCED	International Standard Classification of Education
ČSÚ	Český statistický úřad
HDP	Hrubý domácí produkt
PPS	Purchasing power parity
AEVO	Ausbilder Eignungsverordnung
RPTV	Rok průmyslu a technického vzdělávání
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
VW	Volkswagen

Úvod

Jedna třetina obyvatel zemí OECD plánuje získat kvalifikaci v oblasti odborného vzdělávání na vyšší sekundární úrovni. Předpokládá se, že pouze polovina z nich ukončí odborné studium. Avšak i s takovou náročnou přípravou jsou mladí lidé, kteří získali odbornou kvalifikaci, často vnímáni jen jako pracovníci druhé kategorie. Tento fakt omezuje jejich šance získat takové místo na trhu práce, které by odpovídalo jejich představám o společenském postavení a platu. Cílem každé země by mělo být poskytnout žákům ve svých vzdělávacích programech takové znalosti a dovednosti, které by využili ve svém dalším profesním životě. Rovněž je nezbytné, aby byli připraveni rozvíjet získané vzdělání na terciární úrovni, pokud si to budou přát. (OECD, 2013)

Je samozřejmé, že k udržení úrovně odborného vzdělávání na úrovni technologického vývoje v průmyslu je potřeba vynaložit velké úsilí. Kromě toho je nezbytné, aby se i školství vyrovnalo se čtvrtou průmyslovou revolucí (tzv. Průmysl 4.0), která přináší automatizaci výroby. Tato situace si vyžádá velké změny nejen ve fungování firem, ale i na trhu práce, jehož nedílnou součástí jsou i absolventi vzdělávacích institucí.

Tyto změny se dotkly i České republiky, v jejímž národním hospodářství hraje průmysl důležitou roli. Hlavním problémem posledních let je nedostatek kvalitně vzdělaných pracovníků technického směru. Špičkoví manažeři průmyslových podniků očekávají od nových pracovníků vyšší úroveň znalostí, než jakou ve skutečnosti mají. Příčinou toho je zastaralý systém technického vzdělání spadající pod odborné vzdělání, který v mnoha případech nepočítá s nejnovějšími trendy v oblasti technologického rozvoje. Nabízí se tedy otázka: co je hlavní příčinou zaostalosti vzdělávacího systému?

Historie odborného školství je v českých zemích velmi bohatá. Pochopitelně na ně měly velký vliv dějinné události, zejména pak druhá světová válka či nástup komunistického režimu v roce 1948. Po roce 1989 se situace ve školství, tak jako i v jiných oblastech života společnosti, změnila, nastoupil trend výrazné liberalizace školství, která by logicky měla i odborné vzdělávání nasměrovat na správnou cestu vývoje. K očekávané změně však nedošlo, je možné že buď liberalizace nedokázala nastavit potřebné standardy, nebo školy doposud tyto standardy

nedokázaly náležitě propracovat. Z toho plyne, že vzhledem k poptávce na pracovním trhu a rozvoji průmyslové výroby nastal čas na nové změny v odborném vzdělávání.

Odborná všeobecná příprava začíná po ukončení povinné školní docházky na nižší sekundární úrovni. Proto je důležité, aby ke změnám došlo na vyšší sekundární úrovni, tzn. na středních školách, což tato diplomová práce bere v úvahu.

Další oblastí, na kterou je třeba se soustředit, je specifická odborného vzdělávání. Vzdělávání daného druhu totiž není založeno pouze na teoretickém popsání technologických procesů, ale na praktickém seznámení se s tím, jak tyto procesy fungují v reálném provozu. Proto je velmi důležité, aby hodinová dotace na praxi byla co nejvyšší, aby měli žáci možnost pozorovat tyto procesy a účastnit se jich. Praktické zkušenosti se totiž pozitivně odrazí v jejich individuálních schopnostech a napomohou jim využít jejich talentu v plné míře.

Hlavním cílem dané diplomové práce je najít nejvhodnější model technického vzdělávání na středních školách pro Českou republiku. Česko již v poslední době učinilo některé kroky směřující k duálnímu systému vzdělávání, avšak tento systém zde ještě není dominantní. Na základě benchmarkingu budou v dané práci porovnány systémy České republiky směřující k duálnímu s již fungujícím duálním systémem v Německu.

První kapitola popíše modely odborného vzdělávání na středních školách z obecného hlediska, její možné klasifikace a provázanosti, a to včetně rozdělení na duální a neduální model. Rovněž vysvětlí základní pojetí a fáze benchmarkingu.

Ve druhé kapitole se bude klasifikace už týkat modelů odborného vzdělávání EU, kdy budou podrobněji popsány modely odborného vzdělávání Německa a Dánska představující duální systémy. Následně bude provedena jejich analýza.

Třetí kapitola charakterizuje historický vývoj a aktuální stav odborného vzdělávání České republiky včetně pohledu ze strany duálního systému.

Čtvrtá kapitola zanalyzuje informace z předchozích kapitol, jakož i z případové studie uvedené v páté kapitole a provede benchmarking České republiky a Německa.

Závěr bude tvořit syntéza výsledků benchmarkingu a budou definovány cíle zlepšení modelu technického vzdělávání České republiky.

1 Modely odborného vzdělávání na středních školách

Vzdělávání na středních školách, tzn. na vyšší sekundární úrovni, je možné rozdělit do dvou základních směrů. Prvním z nich je všeobecné vzdělávání, které obsahuje vzdělávací programy odborného směru z minimálně 25 procent. Druhým je pak odborné vzdělávání, které se má naopak skládat z více než 25 procent odborných vzdělávacích programů. Programy pro vzdělávání odborného směru vedou k získání kvalifikace ve specializovaných povoláních.

Jinými slovy lze také *odborné vzdělávání charakterizovat jako vyšší sekundární vzdělávání*, jež obvykle začíná po absolvování povinné školní docházky, tzn. po ukončení nižšího sekundárního stupně. (NÚV, 2015)

System odborného vzdělávání se liší nejen mezi jednotlivými členskými zeměmi EU, ale také mezi jednotlivými zeměmi z hlediska celosvětového. Proto bude tato kapitola věnována možnému rozdělení odborného vzdělávání a jeho provázanosti a charakterizaci duálních a neduálních systémů.

Poslední část kapitoly se bude týkat benchmarkingu jak z obecného hlediska, tak i jako nástroje pro další porovnání středoškolských systémů.

1.1 Klasifikace systémů odborného vzdělávání

Existuje několik kritérií, podle nichž je možné rozčlenit systém odborného vzdělávání. Prvním z nich je rozdělení podle *většího vlivu na řízení škol ze strany státu či trhu*.

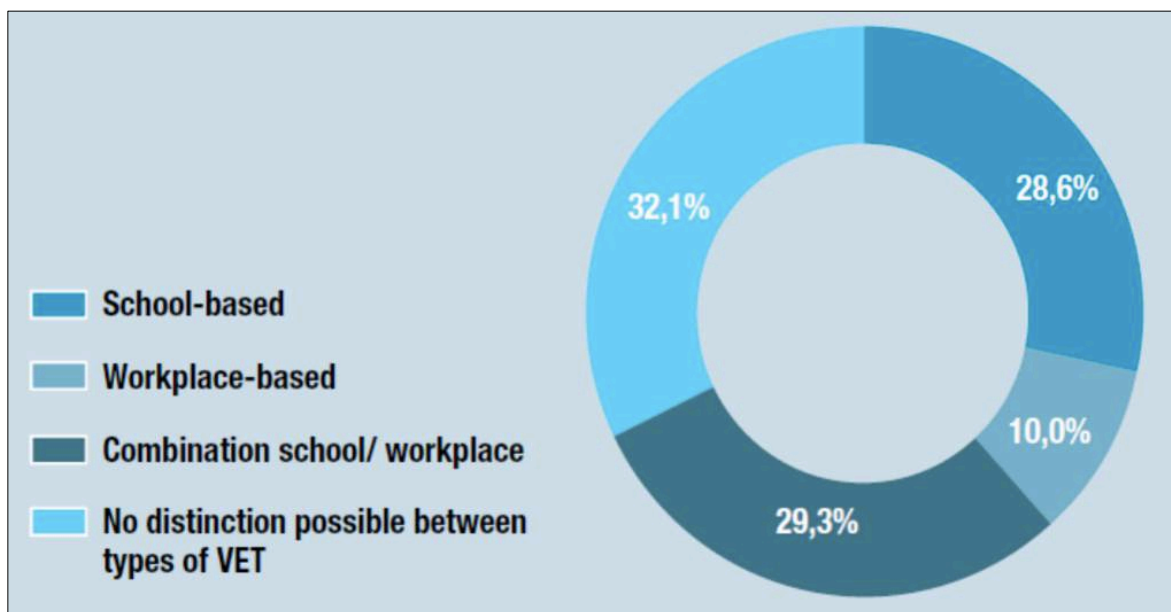
Při *převažujícím řízení trhu* jsou nejdůležitějšími faktory konkurence vzdělávacích institucí a zaměření vzdělávání na vývoj národního hospodářství. Stát v této situaci odpovídá především za kvalitu vzdělávacích institucí, zajištění jejich kvalifikace a rovněž kontroluje, jakým způsobem jsou vynakládány finanční prostředky. Daný způsob je typický například pro Velkou Británii či Spojené státy americké.

V případě, kdy *stát hraje hlavní roli v řízení škol*, je podmínkou, že vzdělávání se musí vztahovat k veřejnému sektoru, který se nebude podřizovat zákonům a požadavkům trhu. Stát svým zásahem předchází nejrůznějším deformacím a zajistí správné uspořádání vzdělávacího systému. Takový přístup je příznačným pro země, jako je Švédsko či Itálie.

Dále existují případy, kdy jsou *školy řízeny pomocí i státu i trhu*. V takovém režimu funguje vzdělávací systém podle tržních principů, ale zároveň podle pravidel, jež určuje stát. Takový princip se objevuje v Německu, Švýcarsku, Rakousku, Turecku, Austrálii či Kanadě.

Druhým způsobem klasifikace je rozdělení podle *místa uskutečnění* odborného vzdělávání. V takových státech, jako je například Španělsko či Finsko probíhá odborná příprava přímo ve školách. V zemích jako Lucembursko a Švédsko je příprava realizována ve speciálních odborných školách. V Itálii, Irsku, USA, Izraeli se studenti účastní odborného výcviku přímo v praxi, tedy v malých podnicích či v továrnách. Existuje i kombinovaná odborná příprava, za kterou odpovídají podniky spolu s odbornými školami. Tento systém je nazýván duálním a lze se s ním setkat například v Německu, Švýcarsku, Rakousku. (NÚV, 2015) V Austrálii zase odborné vzdělávání zahrnuje jak odbornou přípravu obecně řemeslného charakteru, tak i stáže zaměřené na širší oblast daného povolání. (NCVER, 2011)

Obrázek 1 zobrazuje v procentním poměru rozdělení absolventů EU v souladu s klasifikací podle místa uskutečnění. Absolventů, kteří se účastnili odborné přípravy ve školách, je 28,6%. Kombinovanou formu odborného vzdělání ukončilo 29,3% studentů. Za nejméně populární formu je možné označit vzdělávání přímo na pracovišti, neboť to činí pouhých 10%. (CEDEFOP, 2012)

Zdroj: CEDEFOP, 2012, s. 23

Obr. 1 Absolventi podle typu systému odborného vzdělávání v EU, 2009

Třetím kritériem dělení je skutečnost, zda *převažuje teoretická či praktická odborná příprava*. Teoretická výuka se velmi cení a časově převyšuje praktickou například ve školách ve Francii. Naopak v Itálii a USA je vyčleněno na získání praktických znalostí a dovedností přímo na pracovním místě více času než teoretické výuce ve škole. V Německu a Rakousku také převažuje praktická výuka, která je doplňována teoretickou v odborných školách.

System odborného vzdělávání lze rovněž klasifikovat na základě *legislativních základů*. Jedná se o rozdíl vzniklý na základě míry uplatnění právních předpisů základních a všeobecných v řízení a kontrole jednotlivých vzdělávacích institucí. V Německu, Švýcarsku a Rakousku je tato míra velmi vysoká, opačná situace je v zemích, jako je Francie.

Neméně důležitým hodnotícím prvkem je i *význam certifikátu a míra standardizace odborné přípravy*. V Itálii a USA není uplatnění na trhu práce podmíněno certifikáty, naopak tomu je v Rakousku, Německu a Austrálii, kde se certifikaci přikládá velký význam a je prakticky nemožné najít dobrou práci bez odpovídajícího vzdělání. Je to dáno tím, že v těchto zemích je vzdělávání vysoce standardizováno. Ve Francii sice existují standardizace pro školy, ale praktická výuka probíhá v podnicích mimo školu, a proto standardizaci nemá.

Kromě výše uvedených existují ještě další dva způsoby, podle kterých je možné odborné školy klasifikovat. Prvním je *míra stratifikace*. Ve vzdělávacích systémech se silnou mírou tohoto kritéria mají studované obory blízko ke konkrétnímu povolání. Je tomu tak v Německu a Rakousku. V Itálii je naopak míra stratifikace velice nízká. Druhým způsobem je rozdělení podle *vztahu mezi trhem práce a vzděláváním*. Existují systémy odborného vzdělávání úzce orientované na trh práce, jež se snaží rychle odpovědět na momentální potřeby. V opačných systémech je naopak důraz kladen především na teoretické vzdělání, které podle svých zastánců umožní větší flexibilitu budoucích zaměstnanců. (Tessaring, M., 1999)

1.2 Provázanost systémů odborného vzdělávání

Existují dva pohledy na provázanost systémů odborného vzdělávání, a to:

- vnitřní provázanost existujících systémů;

- provázanost vyššího sekundárního vzdělávání s dalším.

O *vnitřní provázanosti existujících systémů* lze hovořit v případě využití několika různých systémů v rámci jedné země. Tyto systémy mohou fungovat jednak vedle sebe paralelně, jednak se mohou mezi sebou různě prostupovat. Příkladem paralelně fungujících systémů je Německo. V této zemi existují dva systémy odborného vzdělávání: školský (neduální) a duální. Oba mají odlišné cíle, ale u obou je shodně studium ukončeno certifikátem.

Francie je příkladem země s konkurujícími systémy. Konkurence mezi systémy spočívá v tom, že absolvováním různých školních programů lze získat stejné certifikáty. Zájemci si vybírají mezi lycei profesního směru a školami s praktickou přípravou učňů, přičemž konkurence je zesilována i skutečností, že studenti mohou volně přecházet z jednoho programu na druhý.

V některých zemích došlo k tomu, že sice zde koexistují dva systémy, ale není příliš jasné, jak těsně jsou provázány. Příkladem takové země je Velká Británie, v níž byly zavedeny dvě profesní kvalifikace: všeobecná národní a národní, ale nebyly přesně vymezeny ani druhy učebních míst ani formy vzdělávání, dokonce nebyly vytvořeny ani jednotné certifikáty. V současné době tak studenti mohou získat profesní kvalifikaci národní, ale vedle toho mohou zájemci dostat i certifikáty profesní kvalifikace, jež jsou nabízeny různými vzdělávacími institucemi s právem profesních zkoušek.

Jedná-li se o *provázanost vyššího sekundárního vzdělávání s dalším vzděláváním*, je třeba brát v úvahu to, do jaké míry je ceněna kvalifikace, kterou lze získat po ukončení středních odborných institucí. Je tedy důležité odpovědět na dvě otázky, zda bude tato kvalifikace dostatečná k tomu, aby mohl absolvent vstoupit na trh práce a zda bude dostatečná po celý jeho profesní život, nebo bude potřeba, aby pokračoval ve studiu.

V Německu jsou mladým lidem poskytovány kvalifikace pro další uplatnění na trhu, a to v duálním systému. Ovšem na pracovníky jsou kladeny velké požadavky a je tedy nutné, aby se během profesního života dále vzdělávali teoreticky i prakticky.

Mladí lidé ve Francii pokračují ve studiu zejména z důvodu socializace. Týká se to především těch, kteří nastoupili do nového podniku a musejí se naučit všem

specifikům práce. Ve vyšších školách mládež rozšiřuje své teoretické znalosti. Co se týče praktických dovedností, tak tuto oblast spravují už samy podniky, jež přijaly nové zaměstnance. Ve firmách fungují již prověřené systémy vzdělávání, díky nimž si noví zaměstnanci osvojí praktické dovednosti nezbytné k výkonu povolání.

Ve Velké Británii se s rozdělením na nižší stupeň odborného vzdělávání a na nástavbové studium nesetkáme. Základní odbornou přípravu pro další profesní život nabízejí všeobecné národní profesní kvalifikace, jež byly zmíněny výše. Tyto kvalifikace však nejsou dostačující, a zájemci o práci tak musejí pokračovat v dalším studiu. (NÚV, 2015)

1.3 Duální a neduální systémy odborného vzdělávání

Charakteristickým rysem *duálního systému* vzdělávání je skutečnost, že významná část výuky probíhá v podniku. Principem je střídání mezi studiem ve škole a prací v určité společnosti. V úspěšných systémech je správně propojeno studium ve školách a firmách. Duální systém se uplatňuje v několika zemích, a to zejména v Německu, Dánsku, Rakousku, Nizozemsku a Švýcarsku.

Pozitivní stránky duálního systému

Obecné:

- hladký přechod na trh práce;
- mobilita na pracovním trhu;
- vysoká míra zaměstnanosti;
- daný druh studia uspokojuje jak potřeby trhu práce, tak i potřeby mladých lidí;
- podporuje spolupráci mezi vzdělávacími institucemi a světovým trhem práce;
- většina vzdělávacích institucí se nachází v blízkosti podniku, což vede k tomu, že většina mladých lidí zůstává na stejném pracovním místě, čímž podpoří regionální rozvoj.

Pro mladé lidi:

- systém vzdělávání ztraktivňuje tím, že studium se skládá nejenom z teorie, ale i z praxe, takže teoretické znalosti se okamžitě provazují s praktickými dovednostmi;
- během studia mají možnost si přivydělat a zakusit, jaké je to být zaměstnán v dobrém podniku;

- kromě teoretických a praktických znalostí získávají studenti i velmi cenné sociální dovednosti, což u nich rozvíjí kreativní myšlení, podporuje snahy zlepšovat metody práce a v neposlední řadě i podnikatelské dovednosti;
- získané penzum znalostí a dovedností povede v budoucnu k získání dobré práce s náležitým ohodnocením a k možnostem kariérního růstu.

Pro firmy:

- školí žáky v souladu s požadavky práce;
- společnosti i jejich zaměstnanci si postupně zvykají na trénink a integraci žáků, čímž si zvědomují důležitost učení;
- mladí lidé mohou přinést do společnosti nejnovější know-how;
- zvyšování výroby díky zapojení učňů do pracovního procesu.

Přínosy duálního systému

Duální systém reagují na potřeby trhu práce:

Mladí lidé studující podle zásad duálního modelu přinášejí své odborné znalosti do společnosti a znalosti z praktické výuky do školy. Takovým způsobem je jejich profesní zařazení a schopnost reagovat na změny trhu optimalizovány. Kvalifikace lektorů ze škol a instruktorů z praktické výuky je nezbytná, jejím výsledkem je plynulá výměna znalostí a zkušeností mezi podniky a školami prostřednictvím učňů.

Tréninky v duálním systému podporují konkurenceschopnost průmyslu:

Po absolvování praxe mají mladí lidé daleko větší jistotu, že najdou uplatnění na trhu práce. V tomto případě nehraje roli, zda mladí lidé zůstanou ve firmě, v níž probíhal profesní výcvik, nebo se budou ucházet o místo v jiné. Absolventi daného typu studia budou vždy zvýhodněni a jejich šance najít dobré zaměstnání bude větší než jejich kolegů, kteří navštěvovali školu s jiným typem vzdělávání. Dokonce budou v lepší pozici než ti, kteří mají vyšší stupeň vzdělání v oblastech, kde by byl aktuálně trh práce přesycen. Po učních absolvujících praktický výcvik u velkých firem je velká poptávka ze strany malých a středních podniků pohybujících se v tomtéž odvětví. Výsledkem je, že mobilita bývalých učňů mezi společnostmi ze stejného sektoru posiluje průmyslové sítě na celém dodavatelském řetězci, což vytváří velkou konkurenceschopnost.

Duální systém vzdělávání více přibližuje učitele a instruktory realitě firem:

Je nezbytné, aby téma vyučovacích hodin ve školách bylo propojeno s praktickou výukou ve firmách, neboť obě větve musejí vést ke shodným cílům. Rovněž je potřebné, aby učitelé pravidelně sledovali a kontrolovali práci vykonanou učněm ve firmě. Jelikož se jedná o vztah oboustranný, instruktor praktického výcviku se rovněž musí zajímat o probíranou látku ve škole.

Duální systém přináší velmi dobré výsledky v terciárním vzdělávání:

Daný systém vzdělávání nemusí vést jen k dosažení maximální kvalifikace na sekundárních či postsekundárních úrovních. Ti učni, kteří po dosažení nutného stupně vzdělání, vstoupí na univerzity, jsou často ve studiu úspěšnější než jejich kolegové. Je možné domnívat se, že to je i díky praktické přípravě, neboť jim umožňuje studovaný obor vidět komplexně.

O vzdělávacím systému několika zemí nelze hovořit jako o výhradně duálním či neduálním, stojí někde na pomezí obou metod. Sice *duální systém vzdělávání používají, ovšem ne v plné míře*. Například v Polsku mají mladí lidé studující na odborných školách možnost pracovat ve výrobních podnicích, ale praxe není tak populární jako v dobře fungujících duálních systémech. K dalším negativům patří skutečnost, že učni tráví na praxi méně času, rovněž vazby mezi školami a podniky nejsou tak rozvinuté a provázané. Kromě Polska se s tímto systémem setkáme i ve Francii, Maďarsku, Irsku, Velké Británii a České republice.

Neduální systém je opakem duálního systému, v němž mladí lidé absolvují výuku pouze v odborných školách. Tato situace je zapříčiněna menší mírou finančních prostředků v daném odvětví. Například v textilním průmyslu se pohybují většinou malé a střední podniky, které potřebují velkou finanční podporu, aby mohly vytvořit správně fungující vazby se školami. Neduální systém mají Kypr, Itálie, Lotyšsko, Řecko, Portugalsko a Rumunsko. (BUSINESSEUROPE, 2012; CEDEFOP, 2013)

1.4 Benchmarking

Pro porovnání modelu technického vzdělávání ve vybraných zemích EU, které bude probíhat ve 4. kapitole, je v první řadě potřeba mít představu o benchmarkingu.

1.4.1 Pojetí a typy benchmarkingu

Historicky první firmou, která integrovala benchmarking, byla firma XEROX. V 70. letech měla společnost problémy s udržení podílu na trhu s reprografií. Průzkum jasně ukázal, že slabou stránkou firmy je skladové hospodářství. Firma začala analyzovat konkurenci a zjistila, že skladové hospodářství ve firmě L.L.BEAN je tím nejlepším v této oblasti. XEROX začal s L.L.BEAN soutěžit a tento proces, který byl jmenován jako „benchmarking“, firmu úplně změnil. Časem se používání této metody rozšířilo i do jiných firem, což mnohým z nich přineslo velký úspěch. (Grasseová, Dubec, Řehák, 2010)

Podle definice Amerického centra pro produktivitu a jakost (APQC) je benchmarking *„proces identifikování, poznání, převzetí a přizpůsobení vynikající praxe a procesu jakékoliv organizace ve světě, jenž pomáhá zlepšovat vlastní výkonnost.“* (Nenadál, Vykydal, Halfarová, 2011, str. 14) V této diplomové práci budou namísto organizací porovnávány modely vzdělávání ve dvou zemích.

Pro zahájení procesu benchmarkingu je nezbytné zvolit typ, podle kterého bude provedeno zkoumání.

Existují tři druhy benchmarkingu podle objektu:

- Benchmarking výkonový;
- Benchmarking funkcionální;
- Benchmarking procesní.

Jedná-li se o *výkonový benchmarking*, jde o porovnání různorodých výkonových parametrů, výkonem pracovníka počínaje a výkonností organizace konče. Předmětem pozorování je tedy určitý hmotný objekt. Často bývají porovnávání přímí konkurenti, například pokud poskytují podobné služby. Díky tomuto druhu benchmarkingu lze posoudit relativní výkonnost organizace. Výsledkem takového benchmarkingu je zejména srovnání hlavních indikátorů výkonnosti.

Při *funkcionálním benchmarkingu* se porovnává několik funkcí daných firem. Tento druh benchmarkingu je rozšířen zejména v neziskovém sektoru či v sektoru služeb. Příkladem může být srovnávání vztahů s dodavateli atd. Pro tento druh porovnání postačí i jeden partner, který nemusí být konkurentem.

Procesní benchmarking je používán při měření a porovnávání konkrétního procesu organizace. Bereme tedy v úvahu přístupy, které firmy používají k vykonávání určitých druhů prací. Tyto druhy prací mění vstupy na výstupy. Celý proces se odehrává v regulovaných podmínkách a za účelem porovnání výkonnosti daných procesů. Při procesním benchmarkingu je k porovnání zvolena organizace, která nemusí být konkurentem. (Nenadál, Vykydal, Halfarová, 2011)

V této diplomové práci bude používán funkcionální benchmarking, a to z toho důvodu, že budou porovnávána kritéria důležitá pro fungování modelu technického vzdělávání v České republice. Tato kritéria budou porovnávána s kritérii, na nichž je založen model technického vzdělávání v Německu. Německo je partnerem České republiky a ukázkou dobře fungujícího systému.

Další možnost dělení benchmarkingu závisí na tom, kde je tento proces vykonáván. Jedná se o:

- Benchmarking interní;
- Benchmarking externí.

Interní benchmarking je prováděn zejména v rámci jedné společnosti. Jsou při něm porovnávány určité organizační jednotky, které fungují na podobném principu, tedy například fakulty či divize. Cílem tohoto druhu benchmarkingu je zlepšení vnitřního standardu výkonnosti. Jednou z pozitivních stránek interního benchmarkingu je to, že neexistují žádná omezení pro získávání informací.

Provádí-li se o *externí benchmarking*, bere se v úvahu soubor činností, které budou porovnány s obdobnými činnostmi u jiné organizace. Tento druh benchmarkingu má jedno omezení – je nutné najít vyhovujícího partnera. Výhodou je však skutečnost, že takový partner může být tím nejlepším v dané oblasti, což může vést k velmi dobrým výsledkům. (Kelessidis, 2000)

Pro účely této diplomové práce bude vhodné použít externí benchmarking, protože budou porovnávány modely technického vzdělávání ve dvou zemích. Německo je v dané oblasti špičkovou zemí, což je pro porovnání velkým přínosem.

1.4.2 Fáze benchmarkingu

V této podkapitole bude představen pětifázový model benchmarkingu, vycházející z knihy *Benchmarking mýty a skutečnost* autorů J. Nenadála, D. Vykydala a P.

Halfarové. Tento model se skládá z následujících fází: iniciační, plánovací, analytická, integrační a realizační.

Cílem *iniciační fáze* je vytvořit znalostní zázemí, aby benchmarking probíhal s co nejmenšími potížemi. Toto zázemí slouží pro lepší pochopení budoucích procesů a činností.

Plánovací fáze představuje první krok po zahájení procesu. Tato fáze je časově nejnáročnější, neboť zahrnuje výběr vhodného partnera a sběr dat o vlastní výkonnosti i o výkonnosti partnera.

Cílem *analytické části* je zpracování informací získaných v průběhu předchozí fáze.

V *integrační fázi* se na základě předchozího zpracování dat navrhuje hodnoty vlastního zlepšování.

Realizační fáze představuje poslední krok, který zahrnuje realizaci projektu vlastního zlepšování a následnou rekalibraci benchmarkingu. (Nenadál, Vykydal, Halfarová, 2011)

Jednotlivé fáze jsou podrobněji rozepsány v Tabulce č. 1, kde jsou představeny procesy zahrnuté v každé z fází. Ve čtvrté kapitole pak bude popsáno, jak budou tyto procesy uplatněny pro potřeby předkládané diplomové práce.

Tab. 1 Pětifázový model benchmarkingu

Fáze: iniciační
Procesy: 1. Definování potřeb organizace a důvodů vnitřních změn 2. Stanovení a projednání politiky benchmarkingu 3. Iniciační výcvik k benchmarkingu 4. Posouzení připravenosti organizace k benchmarkingu 5. Volba vhodného návrhu modelu benchmarkingu 6. Tvorba dokumentovaného postupu k benchmarkingu

Fáze: plánovací
Procesy: 1. Výběr objektu benchmarkingu 2. Výběr a výcvik týmu pro benchmarking 3. Zjišťování vlastní výkonnosti objektu benchmarkingu 4. Výběr partnerů pro benchmarking 5. Výběr vhodných metod a postupů sběru dat od partnerů 6. Uzavření smlouvy s partnerem o benchmarkingu 7. Sběr dat o výkonnosti partnerů

Fáze: analytická

- Procesy: 1. Vyhodnocení dat o výkonnosti partnera a analýza rozdílů ve výkonnosti s podporou vhodných statistických metod
2. Analýza příčin existence rozdílů ve výkonnosti
3. Návrh cílových hodnot vlastního zlepšování a ohledem na časový faktor

Fáze: integrační

- Procesy: 1. Projednání zjištění a výsledků benchmarkingu
2. Zaznamenání a šíření dobré praxe ve vlastní organizaci
3. Definování cílů vlastního zlepšování

Fáze: realizační

- Procesy: 1. Plánování projektu vlastního zlepšení
2. Realizace projektu vlastního zlepšení s využitím vhodné metodologie
3. Posouzení účinnosti a efektivnosti vlastního zlepšení
4. Rekalibrace benchmarkingu

Zdroj: Nenadál, Vykydal, Halfarová, 2011, str. 47

2 Současný stav odborného vzdělávání v EU

Cílem této kapitoly je popsat současný stav odborného vzdělávání a přípravy v evropských zemích. Bude představeno dělení podle prvků odborného vzdělávání, včetně duálních a neduálních modelů. Dále budou přiblíženy modely odborného vzdělávání v Německu, které je hlavním představitelem duálního systému, a ve vybrané zemi EU – Dánsku, které má svůj systém také postavený na duálním modelu vzdělávání. Následně bude provedena analýza výhod a nevýhod těchto systémů.

2.1 Přehled základních charakteristik systémů odborného vzdělávání v EU

Evropské státy lze rozdělit podle prvků odborného vzdělávání. Do první kategorie spadá Německo, Dánsko, Rakousko, Nizozemsko a Švýcarsko, tedy reprezentanti duálního systému. Druhou kategorií představují země, jako je Itálie, Francie, Španělsko, Belgie, Lucembursko, Irsko, Spojené království, Švédsko, Finsko, Maďarsko a Chorvatsko, tedy představitelé dalších systémů odborného vzdělávání.

Prvním ze sledovaných prvků je *stupeň státní či tržní regulace*. Ve Švédsku, Itálii a Francii reguluje odborné vzdělávání stát, ve Spojeném království pak převážně trh. Kombinovanou formu najdeme v Rakousku, Švýcarsku a Německu.

Dále jde o prvek *vazby na legislativu*. Silná vazba na ústavu je v Rakousku, Švýcarsku a Německu. Francouzský systém je na legislativě závislý mnohem méně. Ve Spojeném království a Nizozemsku existují smluvní pravidla.

Další rozdělení závisí na *místu realizace odborné přípravy*. Ve Francii, Finsku a Španělsku probíhá příprava ve škole. V Nizozemsku, Švédsku, Belgii a Lucembursku ve škole se speciálním zaměřením. Přímo na pracovišti probíhá odborná příprava v Itálii, Irsku a Spojeném království. Kombinaci školy a pracoviště nalezneme v Dánsku, Rakousku, Německu, Maďarsku, Chorvatsku, Finsku a Švýcarsku.

Dělení podle *obsahu odborného vzdělávání* ukazuje, že ve Francii převažuje teoretická výuka, zatímco ve Spojeném království, Itálii, Švédsku, Rakousku a Německu převažuje praktická příprava.

Prvek *míry standardizace a certifikace* je silný v Německu a Rakousku. V Itálii a Spojeném království nehrají certifikáty tak velkou roli.

S pohledu *míry stratifikace oborů*, úzce zaměřenými reprezentanty jsou Německo a Rakousko. Naopak v Dánsku a Nizozemsku systémy s vysokou propustností.

Z pohledu *míry stratifikace oborů* jsou úzce zaměřenými reprezentanty Německo a Rakousko. Naopak v Dánsku a Nizozemsku fungují systémy s vysokou propustností.

Prvek *provázanosti systémů odborného vzdělávání* lze rozdělit na vnitřní soudržnost a provázanost počátečního a dalšího vzdělávání. Vnitřní soudržnost ukazuje propojenost systému odborného vzdělávání v případě existence několika systémů vedle sebe. Například ve Francii existuje několik cest k získání certifikátu, v Německu je naopak cesta komplementární. Co se týče provázanosti počátečního a dalšího vzdělávání, navazuje vyšší vzdělávání v Německu na praxi, zatímco ve Francii slouží vyšší vzdělávání většinou k socializaci.

Prvek *systému řízení kvality* představuje standardy přípravy. V Německu a Francii jsou standardy profesní přípravy minimální. Ve Spojeném království probíhá hodnocení podle nabytých kompetencí. Ve Finsku jsou zavedeny kvalifikační požadavky, celostátní kurikula, žebříčky a hodnocení výstupů.

Kritériem dalšího dělení je *řízení odborného vzdělávání*. Ve Francii je role státu silná a role regionu pouze částečná. V Německu kontroluje rámcové podmínky stát, výkonové podmínky regulují spolkové země a za investice odpovídají místní orgány. Ve Spojeném království probíhá řízení podle standardu, kritéria kvality se stanovují na národní úrovni a dále se samostatně upravují v jednotlivých regionech.

Poslední je prvek *modelu financování*. Ve Francii financuje odborné vzdělávání stát (intervencionistický model). Ve Spojeném království pochází finanční podpora od podniků (liberální model). V Německu je vzdělávání financováno tarifními smlouvami úhrad (korporativistický model). V Dánsku za financování odpovídají sociální partneři (neokorporativistický model). (Vlk, 2013)

2.2 Popis současného stavu odborného vzdělávání na příkladu Německa a dalších zemí EU

V další části diplomové práce jsou podrobněji popsány systémy odborného vzdělávání v Německu a Dánsku, tedy v těch zemích EU, v nichž se uplatňují principy duálního systému vzdělávání. V Dánsku se prvky duálního systému v poslední době značně upevňují. Jako tradiční představitel tohoto způsobu odborného vzdělávání bylo vybráno Německo.

2.2.1 Německo

Odborné vzdělávání v Německu je založeno na spolupráci mezi státem, soukromým sektorem a odbory. Spolkové ministerstvo pro vzdělávání a výzkum (Federal Ministry of Education and Research) odpovídá za politiku OV a koordinuje odbornou přípravu všech druhů ve spolupráci s příslušnými ministerstvy. Ministerstvo rovněž úzce spolupracuje se Spolkovým ústavem odborného vzdělávání (Federal Institute for Vocational Education and Training), který provádí výzkumy a dává doporučení federální vládě a zajišťovatelům odborné přípravy. Spolkové země (The Länder) jsou odpovědné za odbornou přípravu probíhající ve školách. Ministerstva školství v jednotlivých spolkových zemích spolupracují při Konferenci ministrů kultu (Kultusministerkonferenz) pro to, aby byl zajištěn určitý stupeň porovnatelnosti. (CEDEFOP, 2015)

Duální systém vzdělávání

Hlavním pilířem OV v Německu je duální systém. Každý žák, který dokončil povinnou školní docházku počáteční úrovně, může začít odbornou přípravu, jež obvykle trvá tři roky. V rámci studia žáci navštěvují jak školu, tak firmy. Předpokládá se že, žáci, kteří úspěšně splní odbornou přípravu v určitém podniku, v něm mohou dále pracovat jako kvalifikovaní pracovníci. Rozvoj je možný díky nejrozličnějším programům odborného vzdělávání ve škole a získání kvalifikaci mistra v daném oboru. V Německu existují také programy založené na duálním principu na úrovni vysokoškolského vzdělávání.

Sekundární a postsekundární úrovni odborného vzdělávání

Paralelně s duálním systémem existuje široký výběr školních programů (úrovni ISCED 3-4), které se liší podmínkami přijetí, zaměřením, typy a úrovní kvalifikace. Tyto programy budou popsány dále.

Programy na *profesních odborných školách (vocational schools / Berufsfachschule)* připravují mladé lidi k povolání v různých oblastech. Studium v nich trvá jeden až tři roky v závislosti na oblasti práce, specializaci a typu / úrovní kvalifikace. Jestliže školy neposkytují plnou odbornou kvalifikaci (tzn., že výstupním dokladem je vysvědčení o všeobecném vzdělání), může být docházka v prvním ročníku přípravy koncipována v duálním systému, samozřejmě při splnění určitých podmínek. Požadavkem pro přijetí je nižší střední všeobecně vzdělávací školní certifikát nebo certifikát získaný po ukončení 10. ročníku (intermediate level, Realschule).

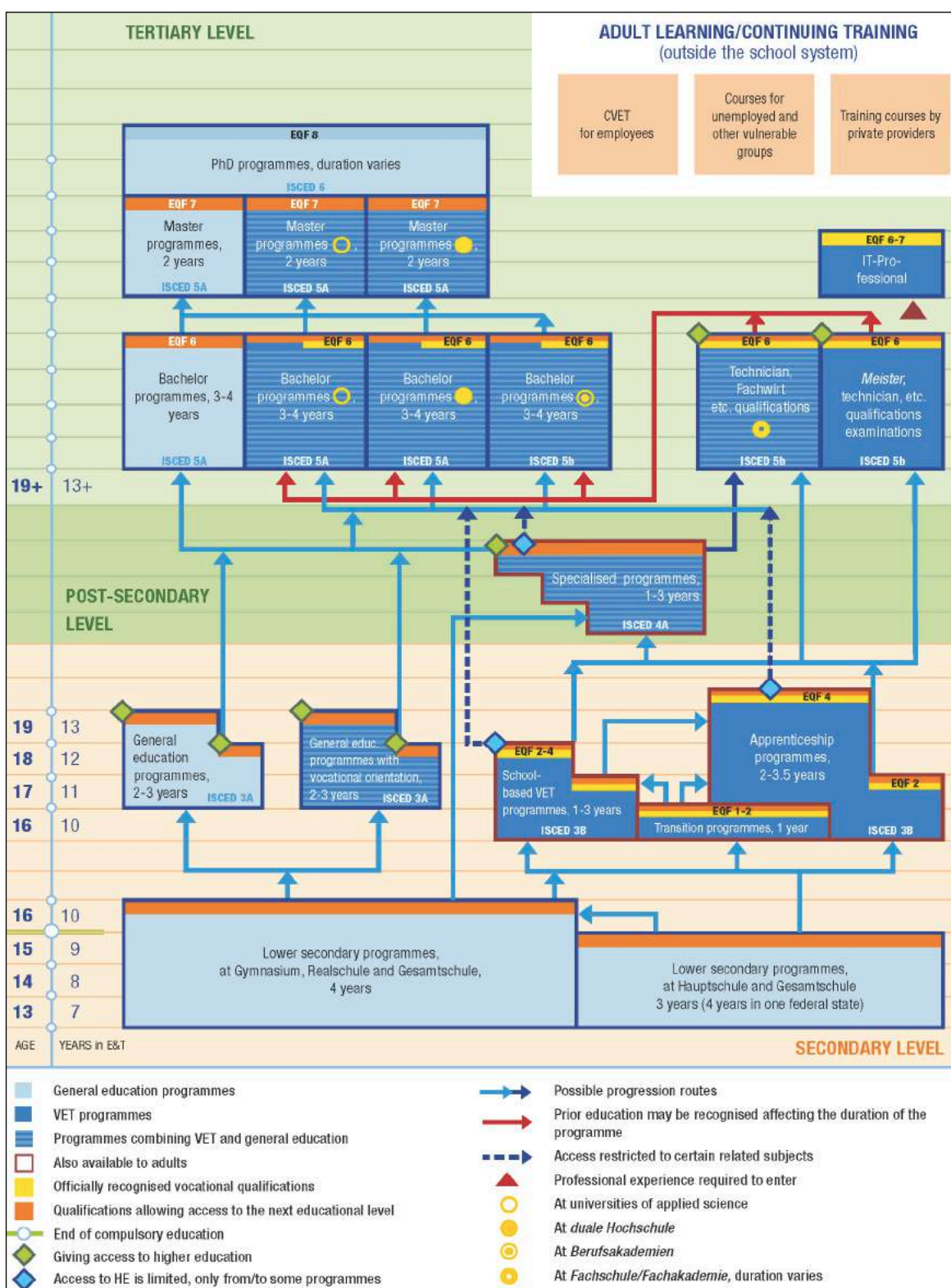
Existují programy poskytující všeobecné vyšší sekundární vzdělávání a vzdělávání odborného směru (*ISCED 3A*) a rovněž programy, které obvykle poskytují kvalifikovaný vyšší stupeň vzdělávání, což jsou *profesní a odborná gymnázia (Berufliches Gymnasium / Fachgymnasium)*. Doba trvání těchto programů je tři až čtyři roky, což záleží na zvolené kvalifikaci. Požadavkem pro přijetí je certifikát středoškolského vzdělání.

Specializované programy (Specialised programmes) jsou určeny pro studenty, kteří již získali certifikáty o středním nebo počátečním odborném vzdělání. Poskytují hlubší profesní znalosti a trvají od jednoho roku do tří let. Tyto programy umožňují získat kvalifikaci potřebnou pro vysoké školy aplikovaných věd a specifických oborů. Za určitých podmínek mohou studenti také získat obecné vysokoškolské vzdělání.

Terciární úroveň odborného vzdělávání

Odborné vzdělání vysokoškolské úrovně je pro Německo velmi důležitým. Propojení odborné a teoretické výuky nabízí *univerzity aplikovaných věd*, na nichž stráví studenti čtyři roky. Na jiných vzdělávacích institucích (*Berufsakademien, duale Hochschule v některých spolkových zemích*) lze získat bakalářský titul, v některých případech i magisterský titul. Podniky, které se účastní těchto programů, nesou náklady na školení ve firmách a poskytují studujícím plat. (CEDEFOP, Germany, 2014)

Podrobněji vysvětluje celý systém odborného vzdělávání v NSR schéma na obr. 2.

Zdroj: CEDEFOP, Germany, 2014, str. 3

Obr. 2 Školský systém Německa

Legislativní úprava

V Německu existuje velké množství legislativních úprav: Ústava, Řemeslnický řád, Sociální zákoník, Zákon o odborném vzdělávání, Zákon o bezpečnosti práce mládeže, Zákon o ustavování podnikových rad, Předpis o kvalifikačních požadavcích na trenéra, Direktiva o certifikaci základů profesní přípravy.

Financování duálního systému

Financování je založeno na spolupráci veřejného a soukromého sektoru, tedy Ministerstva ekonomiky a technologií, federálního Úřadu práce, Ministerstva školství a výzkumu, Ministerstva práce a sociálních věcí, spolkových zemí, místních úřadů, odborů, firem, zdrojů EU, zemských ministerstev, privátních institucí, komor a asociací.

Firmy financují 75 % nákladů na odbornou přípravu. Tyto náklady lze odečíst z daní. Obvykle podniky financují přímo místo odborné přípravy. Pokud je příprava prováděna v nadpodnikovém zařízení, probíhá financování prostřednictvím komor nebo fondů.

Role škol

Školy zabezpečují základní a specifické odborné vzdělávání. Mají za cíl rozšířit všeobecné vzdělávání. Slouží také jako učební místo pro ty, kdo nemají jinou možnost realizace odborné přípravy.

Role podniků

Podniky poskytují odbornou přípravu na základě akreditace. Příprava probíhá podle individuálního učebního plánu.

Typy institucí poskytujících odbornou přípravu

Odbornou přípravu poskytují zejména velké firmy. Malé a střední firmy jsou podporované nadpodnikovými zařízeními profesní přípravy, jež nejsou schopny nabídnout komplexní odbornou přípravu. Podniky se mohou slučovat ve Sdruženích profesní přípravy.

Alternativní způsob získání odborného vzdělání

Existují také Celodenní profesní školy, jež nespádají do duálního systému.

Smluvní vztahy

Smlouvy se uzavírají mezi žákem a podnikem podle soukromého práva. Jejich náležitosti stanovuje Zákon o odborném vzdělávání. (Vlk, 2013; SocioFactor, 2012)

Specifika odborného vzdělávání

Německý systém odborného vzdělávání je považován za úspěšný model z mezinárodního hlediska, a to především díky duálnímu systému vzdělávání. Tento druh systému vede k produkci vysoce kvalifikovaných specialistů a umožňuje plynulý přechod do pracovního procesu, což mimo jiné přispívá i k pozitivnímu hospodářskému úspěchu Německa.

Učení v odborných školách je založeno na rámcových vzdělávacích programech. Tyto programy jsou vytvořeny v souladu se školními předpisy a jsou vypracovány pro každé vyučované povolání. Podniky spolu s odbornými školami provádějí výcvik, ale profesní komory jsou odpovědné za provedení zkoušek.

Podmínky praktického výcviku jsou revidovány během několika let s cílem udržet je v souladu s technickými a organizačními změnami. Iniciativa aktualizace nebo vývoj zcela nového profesního profilu vychází od odborů nebo od Spolkového ústavu odborného vzdělávání. Po komunikaci se všemi zúčastněnými stranami, příslušné federální ministerstvo rozhoduje spolu s vládami spolkových zemí o dalších postupech.

Spolupráce mezi odbory a vládou je klíčovým prvkem odborného vzdělávání v Německu. Sociální dialog a společná rozhodnutí zajišťují akceptaci reforem týkajících se odborného vzdělávání a přípravy. (CEDEFOP, Germany, 2014)

2.2.2 Dánsko

V Dánsku hraje odborné vzdělávání a příprava klíčovou roli pro strategii celoživotního učení, konkrétně pro oblast řešení problémů týkajících se globalizace a technologických změn. Flexibilní systém počátečního odborného vzdělávání pomáhá zajistit, aby všichni mladí lidé získali potřebné zkušenosti pro hladký přechod na trh práce. (CEDEFOP, Denmark, 2016)

Řízení odborného vzdělávání

Rámcem pro odborné vzdělávání počáteční úrovně určuje Parlament. Ministerstvo školství systém řídí a financuje. Jako poradenský orgán Ministerstva slouží

sociální partneři. Lokální vzdělávací komise odpovídají za soulad mezi trhem práce a odborným vzděláním: definují obsah vzdělávání a zajišťují místa pro odborné cvičení ve firmách. Národní obchodní výbory, které se skládají ze zaměstnavatelů a zaměstnanců, odpovídají za tvorbu a rozvoj programů, správnost vydávání výučních listů a akreditaci podniků.

Legislativní úprava

V Dánsku existuje řada legislativních úprav týkajících se odborného vzdělávání. Jedná se o Zákon o odborném vzdělávání, vnitrostátní pokyny, kvóty sloužící k přijímání do hlavních programů a Zákon o institucích poskytujících počáteční odborné vzdělávání.

Financování duálního systému

Stát zajišťuje kompletní financování škol. Za financování odborné přípravy však odpovídají také sociální partneři. Podniky přispívají do kompenzačního fondu, ze kterého pak putují peníze na mzdy pracujících učňů.

Role škol

Školy nabízejí základní odborné kurzy v délce 20 týdnů, při nichž se kombinují teoretická cvičení a praktická cvičení v dílnách. Umožňují také dosáhnout dílčí kvalifikace, a to v programech různých specializací a stupňů v délce od jednoho roku do pěti let. Školy sestavují individuální učební plány a individuální portfolia studentů ve spolupráci s podniky.

Typy odborných škol

Odborné školy představují nezávislé organizace řízené správní radou.

Role podniků

Podniky poskytují odbornou přípravu na základě akreditace udělované oborovou komisí. Ve spolupráci se školami sestavují individuální učební plány a individuální portfolia studentů.

Typy institucí poskytujících odbornou přípravu

Malé až velké podniky.

Alternativní způsob získání odborného vzdělání

Alternativním způsobem je takzvané nové učňovství, které místo základního programu poskytuje praxi v podniku. Dalším způsobem je základní profesní příprava poskytovaná mladým nezaměstnaným lidem do 30 let. Tento druh přípravy trvá dva roky a probíhá na pracovišti podle individuálního plánu. Třetím způsobem je vzdělávání ve výrobních školách, kde si lze dodělat středoškolské vzdělání, pokud nebylo ukončeno do věku 25 let studenta. Příprava probíhá ve školních dílnách.

Smluvní vztahy

Smlouva se uzavírá mezi žákem a podnikem, a to před vstupem do programu. Smlouvy se sestavují podle vnitrostátních pokynů. Smlouvu lze také dočasně uzavřít se školou, která se sama zabývá organizací odborného výcviku. (Vlk, 2013; SocioFactor, 2012)

Specifika odborného vzdělávání

Dánský systém odborného vzdělávání se vyznačuje vysokou mírou zapojení zúčastněných stran. Sociální partneři, odborné školy, učitelé a studenti jsou zapojeni do rozvoje odborného vzdělávání a přípravy. Zúčastněné strany poskytují Ministerstvu školství poradenství ohledně politiky odborného vzdělání a vhodné struktury výcvikových programů v rámci daného oboru. Na lokální úrovni spolupracují strany na vývoji osnov tak, aby trh práce odpovídal místním potřebám. (CEDEFOP, Denmark, 2016)

2.3 Analýza aktuálního stavu na příkladu vybraných zemí

Na základě výše uvedeného popisu vybraných zemí EU, tedy Německa a Dánska, bude provedena analýza výhod a nevýhod odborného vzdělávání v těchto systémech.

Německo

Výhody:

- Přínos pro hospodářství - nízká nezaměstnanost;
- Praktická výuka značně převažuje nad výukou teoretickou;
- Spolupráce zúčastněných stran na odborném vzdělání je upravována legislativou;

- Absolventi jsou velmi dobře připraveni na zapojení do pracovního procesu;
- Dobře fungující systém spolufinancování;
- Duální systém vzdělávání ukotven i na terciární úrovni.

Nevýhody:

- Kvůli nízké prostupnosti je obtížné dosáhnout přijetí k odbornému studiu;
- Na závěrečnou zkoušku v podniku je kladen větší důraz než na zkoušku ve škole.

Dánsko

Dánsko

Výhody:

- Spolupráce sociálních partnerů, odborných škol, učitelů a studentů na rozvoji odborného vzdělávání;
- Odbornou přípravu mohou snadno získat i mladí lidé, kteří nebyli schopni ukončit vzdělání některým z alternativních způsobů.

Nevýhody:

- Velký počet lidí, kteří vzdělání nedokončí.

3 Popis modelu odborného vzdělávání v ČR

V této kapitole bude popsán model odborného vzdělávání v České republice a vysvětlena současná problematika přechodu středních odborných škol na duální model vzdělávání, zejména pak silné a slabé stránky spolupráce škol se zaměstnavateli.

Pro lepší pochopení současné situace středoškolského odborného vzdělávání v České republice je vhodné probrat jeho historický vývoj.

3.1 Historický vývoj středního odborného vzdělávání v ČR

Střední odborné školy jak v České republice, tak i v bývalém Československu byly pojmem s dobrým zvukem, neboť odborné vzdělávání bylo vždy směřováno k dosažení přesné a potřebné kvalifikaci. Postupem času se odborná příprava rozvíjela na základě nových poznatků v pedagogice i s ohledem na technologický rozvoj, a proto docházelo k jejímu postupné proměně. Dříve hrála velkou roli zakázková výroba, která vedla k úzké specializaci a kladla důraz na takové dovednosti, znalosti a principy, jako byla preciznost práce, úzká specializace, časová náročnost zhotovení finálního produktu. Všechny tyto skutečnosti se však později ukázaly jako neefektivní, neboť trh práce se měnil ohromnou rychlostí a žáci mimo svou hlavní specializaci museli získat i všeobecné znalosti.

Další změny odborného školství byly vyvolány rovněž politickými změnami, nejdůležitější transformací prošlo celé školství po roce 1948 po komunistickém puči. Velice závažným krokem bylo zavedení povinné školní docházky na základních školách. Tento krok byl podnícen snahou o ochranu dětí a jejich zdravého vývoje.

Povinná školní docházka

Idea zavedení povinné školní docházky sahá již do středověku. Už Jan Ámos Komenský ve svých dílech zdůrazňoval potřebu, aby byly děti vzdělávány systematicky po několik let. Avšak první zavedení povinné školní docházky proběhlo 6. prosince roku 1774 na základě Všeobecného školního řádu. Pro rodiče dětí od 6 do 12 let byla stanovena povinnost posílat své potomky do školy. Ovšem striktní kontrola a plnění tohoto nařízení nebylo jednoduché, jelikož ne

v každém městě se nacházely školní budovy. Z toho důvodu nemohl Všeobecný školní řád zavést sankce pro rodiče a měl ovlivnit situaci jiným směrem.

Byly zavedeny tři typy škol: *triviální, hlavní a normální*. V obcích vznikaly triviální školy, ve kterých se děti učily třem základním znalostem: čtení, psaní a počítání. V krajských městech byly vybudovány hlavní školy, kde se kromě jiného děti učili latině, dějepisu a zeměpisu. Ve velkých městech, jako byla Praha, Brno nebo například Opava vznikly normální školy, v nichž probíhala i výuka kreslení, stavebnictví a mechaniky, díky čemuž získaly děti více informací, a to jim následně dávalo větší šanci připravit se na další studium.

V roce 1869 byla dětem prodloužena délka školní docházky do 14 let, také byla určena výše pokuty za absenci žáků. Systém škol se tak pomalu začínal měnit, triviální, hlavní a normální školy byly nahrazovány školami *obecnými*, ve kterých se žáci měli vzdělávat po dobu pěti let. Poté měli přejít na školy *měšťanské*, výuka v nich probíhala tři roky.

Velkou ránu zasadila školnímu systému druhá světová válka. Změny se týkaly všech stupňů škol. Vysoké školy byly uzavřeny již v roce 1939 po událostech ze 17. listopadu, počet středních škol se znatelně zmenšil. Měšťanské školy byly prohlášeny za výběrové a počet přijímaných žáků byl omezen do 35 %.

Po druhé světové válce byla zavedena *jednotná státní školská soustava*. Tato soustava v sobě spojovala tři úrovně vzdělávání: mateřské školy, střední školy a gymnázia. Povinná školní docházka trvala devět let: pětiletá mateřská škola, poté čtyřletá střední.

K dalším změnám došlo v roce 1953, kdy se školní docházka zkrátila na osm let. Střední školy a gymnázia se sloučily a byly pojmenovány *střední všeobecné vzdělávací školy*. V tuto dobu si žáci mohli volit mezi osmiletými a jedenáctiletými školami.

Ale již v roce 1960 byla délka povinné školní docházky prodloužena o jeden rok a uskutečňovala se na *základních devítiletých školách*. Z posledních ročníků jedenáctiletých škol zároveň vznikly *střední všeobecné vzdělávací školy*, na nichž se studium prodloužilo ze třech na čtyři roky a školy znovu byly přejmenovány na gymnázia.

Základní školy se rozdělily se na osmileté a devítileté, tento stav trval až do roku 1978. Děti, které absolvovaly osmiletou základní školu, měly zbývající rok dostudovat na střední škole, aby se sjednotilo devítileté základní vzdělání. Časem přestal být devátý ročník povinným.

Odborné školy do roku 1914

Před vznikem prvních odborných škol museli budoucí řemeslníci projít nesnadnou cestou, aby dosáhli potřebných znalostí a dovedností nezbytných pro složení zkoušek. Pokud se chtěli středověcí chlapci naučit nějakému řemeslu, museli jít k mistrovi do tzv. *cechu*¹ a zaplatit příslušný poplatek. Pokud byl chlapec poddaným, musel nejdříve dostat povolení od své vrchnosti, za což také musel zaplatit. Jestli přijetí proběhlo úspěšně, z chlapce se stal *učeň* a zároveň i člen mistrovsky domácnosti.

Poté, co byl přijat do cechu, musel učeň plnit nejjednodušší pomocné úkoly, jež se postupně úměrně jeho přibývajícím zkušenostem stávaly složitějšími. Učni za vykonávanou práci nedostávali plat, pouze stravu a ubytování. Učni stáli na nejnižším stupni profesního žebříčku, proto byli často za své chyby fyzicky trestáni nejen mistrem, ale i tovaryši. To byli učňové, kteří složili tovaryšské zkoušky a mohli vykonávat již odborné práce.

V 19. století začalo být jasné, že cechy se nedokážou přizpůsobit rychle se rozvíjející industriální výrobě. V českých zemích přestaly působit v 1859 roce. Od této doby museli zájemci o vyučení podepisovat s mistrem učební smlouvy, a to na dobu dvou až čtyř let. Počítalo se s tím, že učňové budou také chodit do odborných škol, které však vznikaly velmi pomalu. Teprve v roce 1864 se vedle obecných škol objevily *školy pokračovací*, jejichž cílem bylo poskytnout vzdělání v předmětech, jež v programu obecných škol nebyly, jako například kreslení. Ukázalo se, že velkým problémem je nízká kvalita těchto vzdělávacích institucí, absence kontroly, neboť stát se nepodílel na jejich financování, a tedy ani na sledování jejich úrovně.

¹ Cech – sdružení řemeslníků a obchodníků. Vznikaly za účelem ochrany práv, zájmů a nároků svých členů. (Karlova, 1934)

Odborné školy vznikly v roce 1870 a skloubily ve svých učebních osnovách teoretickou a odbornou výuku. Školy daného typu umožnily zájemcům, aby si vybrali takové obory, které dříve nebylo možné studovat, jako například sklářství.

Další změny nastaly v 80. letech 19. století, kdy Ministerstvo kultu a vyučování převzalo do své gesce kontrolu odborného školství. Změny se týkaly zejména vytvoření nejnižšího stupně, díky čemuž si velkou popularitu získaly pokračovací školy nově rozdělené na všeobecné a odborné. Délka studia byla stanovena na tři roky: dva roky byly věnovány standardní výuce a rok trval přípravný kurz. (Šustová, Frankova, 2011)

1914 - 1948

První světová válka

Období první světové války velmi zpomalilo vývoj odborného školství. Většina učitelů a žáků vyšších tříd musela nastoupit vojenskou službu. Školy byly nuceny podřídit práci svých dílen zájmům rakousko-uherské armády.

Již v době trvání první světové války se domů vracelo velké množství zraněných mužů, mnozí z nich zůstali invalidy do konce života. Z toho důvodu bylo zavedeno vyučování zvláštního typu, tzv. *invalidní*. Je pochopitelné, že pracovní schopnost takových žáků byla nízká, cílem vyučování tedy bylo tuto slabou schopnost nahradit vysokou duševní silou. Tento typ výuky byl zrušen až v roce 1922. Od roku 1915 navštěvovalo tyto školy celkem 6000 invalidů.

Nejhorší situace byla v oblasti škol *živnostenských pokračovacích (jinak též učňovských)*.² Velká část školních budov byla využívána pro jiné účely než studium, školní docházka byla často přerušovaná. Mnoho těchto škol bylo zrušeno úplně, o čemž svědčí i následující čísla. „Počet škol od r. 1914 poklesl z 930 na 650, počet žactva z 91.000 na 57.000.“ (Rosa, Jindra, 1928, str.16)

Z hlediska školství patřila doba po skončení první světové války k těm nejsložitějším. Odborné školství vyžadovalo plné obnovy a intenzivního rozvoje, neboť zde také existovala velká poptávka průmyslových podniků po kvalitní pracovní síle. Proto se odborníci z řad pedagogů i průmyslníků rozhodli, že průmyslové a živnostenské školství bude spadat pod vedení Ministerstva školství

² Školy daného druhu se dělily na odborné a všeobecné

a národní osvěty. (Rosa, Jindra, 1928) Výsledky tohoto rozhodnutí byly dobré, jak dokazovala i statistika. Ke zlepšení došlo i navzdory tomu, že finanční podpora vzdělávacích institucí nezaznamenala rapidního zvýšení a že hygienické podmínky se také o tolik nezlepšily. Od školního roku 1918/19 po rok 1926/27 se počet pokračovacích škol zvýšil ze 700 na 1889.

Baťovské školství

Již deset let po vzniku samostatné Československé republiky, tedy v roce 1928 bylo Československo považováno za jeden z nejrozvinutějších evropských průmyslových států. Díky novým zákonům a příznivému podnikatelskému prostředí mohly vznikat velké firmy, které se často staly monopolem ve svém segmentu trhu. Tyto skutečnosti vedly nejen k intenzifikaci výroby, ale i ke zvýšení poptávky po vzdělaných pracovnících, kteří by dokázali pracovat ve zcela nových podmínkách vysoce mechanizovaných továren. Jedním ze symbolů průmyslového úspěchu Československa se stal Tomáš Baťa a jeho neuvěřitelně sofistikovaný systém podpory zaměstnanců ve Zlíně, do čehož spadaly i tzv. Baťovy školy. „*Baťovské školství* ovšem tvořilo vlastní systém, proniknutý vírou v moc výchovy a především sebevýchovy, v hodnotu vlastních zkušeností získaných v práci.” (Černohorský, 1973, str. 51) Tento systém byl tvořen všeobecnou a odbornou školou pokračovací s 22 třídami s celkovým počtem 450 žáků. Je třeba mít na paměti, že firma Baťa nebyla v té době jedinou firmou, která si připravovala své vlastní pracovníky. I ostatní velké závody a továrny, jako byla plzeňská Škodovka, pražská Českomoravská Kolben Daněk či firma Nehera, pochopily, že je velmi prospěšné zakládat vlastní školy a vychovávat si takové zaměstnance, kteří by byli plně vzděláni v potřebném oboru přímo mistry z továren.

Nově vzniklé pracovní školy však vyžadovaly jednotný systém, tedy vytvoření nových učebních osnov, stanovení nároků na učitele a přípravu jejich vzdělávání, zavedení moderních učebních pomůcek, vybudování školních budov apod. Z toho důvodu byla vytvořena *Komise pro úpravu učebních osnov živnostenských pokračovacích škol*, která po dvou letech působení byla v roce 1930 nahrazena *Komisí pro didaktickou reformu živnostenských pokračovacích (učňovských) škol*. Poprvé v dějinách českého školství tak byl učiněn krok k tomu, aby se učňovské školy staly nedílnou součástí vzdělávacího systému. Plánovalo se, že budou pokračováním obecných a měšťanských škol, přičemž důraz v nich bude kladen

jen na odbornou přípravu. Bohužel se tyto myšlenky nerealizovaly, neboť reforma nebyla schopna vyřešit návaznost na školy vyššího stupně.

Komisi se však v roce 1930 podařilo vydat nové rámcové osnovy, které stanovily harmonické spojení výuky a praxe. Školní povinnosti žáků byly rozděleny na dvě části, větší (zhruba tři čtvrtiny vyučovací doby) byla věnována teoretické přípravě, menší část výuce praktické, která se realizovala přímo u mistrů. Problém však nastal v tom, že tito mistři byli sice odborníky ve svém řemeslu, avšak úroveň jejich vzdělání byla různá. Ve velké většině neměli pedagogické vzdělání. Tímto se tak objevovaly obrovské rozdíly mezi absolventy jednotlivých škol, přičemž nejvyšší úroveň vzdělání získali žáci škol při velkých průmyslových podnicích.

Druhá světová válka

Nacistická okupace se velmi odrazila nejenom na hospodářské situaci země, ale i na stavu odborného školství, které bylo podrobena silnému útlaku. Na území Protektorátu byly uzavřeny vysoké školy, bylo zrušeno velké množství odborných a středních škol. Pozitivní stránkou byl fakt, že se podařilo uchovat odborné školství v mezích stanovených nařízeními z 30. let. Velkou roli ve výchově učňů během války hrál Ústav lidské práce. Pod kontrolu ústavu spadalo plánování výchovy k povolání, výcvik a zapojení učňů do práce.

V rámci směrnic z 30. let byl změněn název u živnostenské školy pokračovací na *Berufsschule* (učňovská škola), soukromé živnostenské školy pokračovací na *Werkberufsschule* (závodní učňovská škola). Ve školách všech typů byla zavedena povinná výuka německého jazyka. Z pochopitelných důvodů bylo podporováno odborné učňovské školství, rozvíjely se odborné třídy či celá oddělení, což s sebou přineslo velkou popularitu těchto škol. Všeobecné učňovské školy začaly být považovány za zbytečné, a proto byly na základě vládního nařízení č. 200 Sb. o úpravě výcviku k povolání v 1943 zrušeny. Tím samým nařízením vznikl učební poměr na další povolání nespádajících pod živnostenský řád, jako bylo například keramika, hornictví, či sklářství. Školy daného typu byly tříleté.

Po skončení druhé světové války byl systém učňovských škol zachován jen s drobnými změnami: povinný německý jazyk byl nahrazen českým či slovenským jazykem a vnikly nové předměty, jež se věnovaly politické a občanské výchově.

28. října 1945 proběhla první etapa znárodnění. Do vlastnictví státu přešlo 65 % veškerého průmyslu, což pochopitelně vedlo i ke změnám v učňovském školství. Výchova v takových oborech jako například hutnictví však ještě nebyla zavedena, proto bylo třeba zavést přípravu v učebním poměru k nově vytvořeným povoláním v odvětvích národního hospodářství.

Je třeba také vzít v úvahu situaci odborného školství na Slovensku, neboť ta se velmi lišilo od českých zemí. Všeobecné učňovské školy na Slovensku v tu dobu ještě zrušeny nebyly, z odbornění škol probíhalo pomalým tempem. Prvním krokem k odstranění rozdílů byla změna názvu učňovské školy na *základní odbornou školu*. Tuto změnu vyvolal fakt, že podle nových učebních plánů měly učňovské školy poskytovat základní odborné vzdělávání. Tyto školy trvaly dva nebo tři roky. Ale zároveň existovaly i takové, které si udržely svůj přechodný statut. V roce 1948 byl systém sjednocen zákonem o jednotné škole.

Politizace školství

Poválečná cesta k socialismu velmi zrychlila rozvoj školské soustavy. Prvním krokem bylo zavedení zákona č. 95/1948 Sb. o základní úpravě jednotného školství. Zákon zaváděl novou školskou soustavu: školy 1. stupně nesly pojmenování *národní školy*, které navazovaly na *střední školy* (2. stupně). Tyto dva stupně byly povinné pro mladé lidi do 15 let. Na tento rámec poté navazovaly školy 3. stupně, mezi něž se počítaly *výběrové školy* (a to odborné a průmyslové školy, gymnázia, reálná gymnázia) a *základní odborné školy*, kde probíhala teoretická výuka u konkrétního zaměstnavatele.

V této době byly zavedeny nové učební plány a učební osnovy pro všechny stupně škol a rovněž byly vyhlášeny nové obecné zásady. Tyto zásady se týkaly nových škol politického směru, v nichž se studenti měli „učit poznávat podstatu a zákonitosti přírody a lidské společnosti, vzdělávat se v duchu národních tradic a být vychováni jako národně a politicky uvědomělí občané lidově demokratického státu.“ (Černohorský, 1973, str. 80) Takový typ výuky měl přivést žáky k promyšlenému jednání a nezávislému myšlení, aktivní práci a společenské spolupráci. Důležitá byla také zásada, že zlepšení duševní a tělesné výchovy je třeba, aby byl každý žák systematicky zaměstnáván.

Ministerstvo školství se nezabývalo pouze vytvořením jednotného procesu vyučování ve všech typech škol, ale zabývalo se rovněž otázkou přirozeného spojení praktického výcviku s teoretickým. Díky této snaze začala ve větších závodech vznikat *výcviková střediska* podle sovětského vzoru, a to zejména v nejdůležitějších odvětvích národního hospodářství, jako bylo strojírenství, hornictví a hutnictví.

Komunistická vláda vyhlášovala pětileté plány nejen pro odvětví průmyslu a zemědělství. Tyto plány se týkaly také ostatních oblastí života, nejinak tomu bylo u školství. Tzv. pětiletka na období 1949 - 1953 stanovila plán, podle kterého bylo nutno za pět let zvýšit výrobu o 57 % a o produktivitu práce o 32 %. Cíle mělo být dosaženo především pomocí zvýšení počtu zaměstnanců. Noví pracovníci měli podle plánu vyjít zejména ze středních škol 2. stupně. Pod tlakem plánu došlo ke zkrácení délky učební doby a velké profilaci učebních oborů. V roce 1951 proběhla další reforma škol učebních oborů. Před revizí existovalo 194 oborů, a to 78 % tříletých, 18 % dvouletých a 4% jednoletých. Po revizi se situace diametrálně změnila, celých 52 % tvořily obory dvouleté, o dvacet procent se zvýšily obory jednoleté a pouhých 10 % připadlo na obory tříleté. Celkový počet učebních oborů se zvýšil na 331. Vytvoření nového seznamu oborů bylo vyvoláno diktátem hospodářské situace a bylo v naprostém rozporu s dřívějšími tezemi, aby se učňovské školství stalo důstojným partnerem ostatním vzdělávacím institucím.

Státní pracovní zálohy

Přelomovým rokem v rozvoji učňovského školství se stal rok 1952. První pětiletý plán se blížil ke konci, ale potřeba stále nových pracovníků do nejpreferovanějších odvětví národního hospodářství se nijak nezmenšovala. Což zapříčinilo vznik tzv. *soustavy učilišť státních pracovních záloh*. Československá vláda se inspirovala sovětským vzorem, kde takové rezervy již existovaly. Pro československou vládu přestavovalo vybudování obdobného školního systému, jaký měl Sovětský svaz, přímo jeden ze základů budování socialistické společnosti. (PSP ČR, 1951) Daná soustava se skládala ze tří složek, které měly být zárukou toho, že v krátké době získají studenti potřebné znalosti i dovednosti a budou si moci vybrat školu i mimo své bydliště. První složkou byla škola, druhou dílna a třetí internát. Jednalo se o železniční, hornická a odborná učiliště, jejichž absolventi byli žádanými pracovníky

v oboru hutnictví, strojírenství, energetiky, naftového průmyslu, telekomunikačních spojů apod.

V spojitosti s tím byly vytvořeny i nové učební plány, avšak od předchozích se prakticky nelišily. Velký důraz se kladl na praktickou výuku, učni trávili více času v dílnách. Byli rozděleni do skupin a jejich výcvik byl rozložen do tří fází. Nejdříve bylo nutné, aby se naučili základním operacím s nástroji a stroji, poté následovalo období, jehož cílem bylo, aby sami poznali celý výrobní proces a mohli se ho účastnit ve všech jeho etapách. Poslední období bylo věnováno úzké specializaci, kterou si učni vybrali. Praxe probíhala v jednotlivých továrnách a závodech, s nimiž školy uzavřely smlouvy.

V roce 1955 již systém vzdělávání pracovníků v systému státních pracovních záloh plně fungoval, osvědčil se, a proto bylo rozhodnuto, že se vzdělávání učňů bude uskutečňovat i nadále v jeho rámci. To s sebou přineslo i vyšší nároky na zaměstnance učilišť. Ještě v tomtéž roce byl přijat pětiletý plán zvyšování kvalifikace zaměstnanců učilišť, bylo pořádáno množství rekvalifikačních kurzů, které seznamovaly pracovníky nejen s novinkami v oboru, ale také poskytovaly mnoho metodologických zásad, jak správně učit řemeslu.

V roce 1958 bylo učňovské školství převedeno pod správu Ministerstva školství, čímž bylo začleněno do celoškolské soustavy. Výhodou bylo zvýšení úrovně v oblasti teorie i praxe, z toho důvodu mohly tyto školy od roku 1960 zahájit kroky k tomu, aby jejich absolventi mohli v případě zájmu studovat na vysokých školách. V té době byla situace taková, že ve studiu na vysokých školách pokračovali především absolventi gymnázií, absolventi středních odborných škol jen ve 20 % případů. Ti, kteří absolvovali učiliště, na vysokých školách studovat nemohli, neboť nesložili maturitní zkoušku. Nový plán počítal s tím, že umožní zájemcům určitých oborů nástavbové dvouleté studium, po jehož skončení vykonají maturitní zkoušku. (Černohorský, 1973)

Vývoj odborného školství do roku 1989

V roce 1962 existovalo velké množství rukodělných řemesel, proto byly vytvořeny nové, ještě specializovanější obory. Tyto obory odpovídaly tehdejšímu preferovanému oblastem hospodářství. Většina z nich souvisela s těžbou uhlí či obráběním kovů, jednalo se o takové specializace, jako byl hutník neželezných

kovů, hutník - ocelář, koksář, rubač - razič, strojník razicích strojů, strojník dobývacích strojů, horník pro rudné doly, horník pro uhelné doly, důlní elektromontér, důlní zámečnický apod. (ZKOLA, 2014)

Jistota perspektivní práce vedla mnoho mladých lidí do školních lavic učilišť. V této době měli žáci základní školy možnost vybírat z velkého množství učebních oborů, až z 270. Při výběru hrálo roli mnoho faktorů, pohlaví, místo bydliště, manuální zručnost, částečná ztráta pracovní schopnosti apod. Je pochopitelné, že mnoho oborů bylo určeno jen pro dívky (krajčářka, úpravářka punčoch, švadlena apod.) jiné výhradně pro chlapce (slévač, kalič, horník, hutník a dále povolání spojená s velkou fyzickou zátěží). Z druhé strany také existovaly obory určené dříve pouze chlapcům, které mohla začít navštěvovat i děvčata, z nichž se tak staly automechaničky či strojní zámečnice.

Technický pokrok v tomto období si vynutil zásadní modernizaci školství, a to zejména v podpoře rozvoje samostatného myšlení studentů, neboť bylo důležité, aby budoucí pracovníci neměli strach přijít se zlepšovacím návrhy. I tento fakt vedl k tomu, že vznikaly studijní obory se širším zaměřením, v nichž studenti absolvovali množství předmětů ze všeobecného vzdělávacího programu. V důsledku srpnových událostí roku 1968 se mnoho těchto myšlenek však nerealizovalo. Posílit hodinové dotace všeobecně vzdělávacích předmětů se podařilo až v roce 1978, a to jak u učebních, tak i u maturitních oborů.

Mezi rokem 1981 a 1982 byla provedena reforma, týkající se nové podoby maturitních zkoušek u středních odborných škol. Provedení této reformy bylo podmíněno tím, že maturitní zkoušky podle nových představ neodpovídaly komplexnímu pojetí přípravy. Dle nového způsobu zkoušení měli žáci možnost předvést své penzum znalostí a dovedností při řešení praktických problémů z oblasti budoucího zaměstnání. Zkoušky tak měly prokázat, že absolventi jsou plně připraveni zařadit se do pracovního procesu. (Boháč, Šulcová, 1979)

Liberalizace školství

Společenské změny vyvolané Sametovou revolucí roku 1989 vedly k odstranění komunistického režimu, což s sebou přineslo svobodu v rozhodování na každé úrovni života. Zásadních změn se dočkalo nejen hospodářství a politika, ale také školství, neboť nyní se mohli nechat pedagogičtí pracovníci inspirovat

zkušenostmi ze zemí západní Evropy. Pravděpodobně nejdůležitější změnou byl vznik soukromých škol, nejdříve středních a základních, později i vysokých. Na soukromých středních školách se začaly vyučovat nové či zmodernizované obory, jako byl cestovní ruch, hotelnictví, informatika či ekonomika.

Studenti v tuto dobu chtěli studovat naprosto odlišné obory než dříve. Preference mezi učitelskými a maturitními obory se diametrálně změnila, jestliže do 1989 roku kolem 60 % mladých lidí směřovalo na učební obory, po roce 1989 se poměr změnil ve prospěch maturitních oborů. To vedlo k tomu, že žáci si vybírali určitý obor, ale návaznost na budoucí povolání nebyla tak výrazná jako dříve. Nabídka vzdělávacích institucí se rozšířila roku 1994, kdy byla otevřena první lycea technického, ekonomického či jazykového směru³.

Ekonomická reforma vyvolala i změny v učňovském školství, protože mnoho velkých podniků bylo rušeno či transformováno v akciové společnosti. Dále již neměly zájem podílet se na vzdělávání možných budoucích zaměstnanců, a proto byl stát nucen převzít nejen teoretickou výuku učňů, ale také jejich praktický výcvik. Tato skutečnost položila základy ke vzniku tzv. *kategorie státních učňů*. Postupné rušení vazeb mezi výrobními podniky a školami vedlo k tomu, že učební obory a učební obory s maturitou částečně ustrnuly v modernizaci.

Změny po roku 2001

Výrazným krokem v rozvoji vzdělávací politiky České republiky byla publikace Bílé knihy v roce 2001. Jednalo se o první reformu, která se stala základem správného strategického působení a zároveň dávala více svobody pro samostatný vývoj škol. Nový školský zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání z roku 2004 usiloval, podobně jako i Bílá kniha, o to, aby se každý žák maximálně rozvíjel. Dále vyzdvihl myšlenku, že by se lidé měli vzdělávat po celý svůj život, aby mohli dobře reagovat na změny, které s sebou přináší modernizace společnosti.

Další podstatní změnou ve zlepšení efektivity výsledků a kvality vzdělávání je zavedení kurikulární reformy na dvoustupňové tvorbě. Princip těchto reforem spočívá v následujícím: stát v rámcových vzdělávacích programech (RVP)

³ Mají odbornou orientaci, ale nesměřované ke konkrétní specializaci

vyslovuje své základní pojetí o samostatných oborech, avšak dále již na jejich základě samy školy prosazují osobní představy prostřednictvím vytváření vlastních vzdělávacích programů (školních - ŠVP). Proces tvorby RVP vede na jedné straně ke snížení počtu oborů, avšak zároveň klade důraz na rozšíření a prohlubování jednoho každého. Díky tomu tak mohou školy učit jak užším, tak i širším specializacím, čímž svým absolventům dávají možnost zvolit si mezi vysoce profilovaným oborem a oborem s různorodým uplatněním.

Od poloviny 90. let se začal snižovat počet mladých lidí studujících učební obory, což ve svém důsledku vedlo k nedostatku kvalitních řemeslníků. Firmy si uvědomily, že je třeba, aby se podílely na řešení nastalého problému, pokud si v budoucnu chtějí vybírat své zaměstnance z řad mladých lidí s kvalitním vzděláním. Díky různým firemním aktivitám, propagaci a mediální podpoře se podařilo vrátit zájem žáků i jejich rodičů o velké množství tradičních řemeslných oborů. První skok ve zvýšení počtu žáků nastal ale až ve školním roce 2009/10.

Nově nabytá svoboda v 90. letech znamenala pro oblast školství velkou optimalizaci, protože se v tu dobu otevíralo velké množství specializovaných škol, díky čemuž měl každý mladý člověk možnost vybrat si tu školu a specializaci, která by mu nejvíce vyhovovala. (Šustová, Frankova, 2011) Problémem však byla zhoršující se úroveň žáků, opouštějících základní školy. Klesající tendence výsledků v profilových předmětech se stala příčinou toho, že na střední školy nastupovali ti, kteří by v minulosti museli nastoupit na učební obory. Demografický pokles spolu s chybějícími finančními prostředky totiž tlačil školy k tomu, aby snížily kritéria přijímacích zkoušek. Rovněž docházelo k procesu optimalizace škol, který spočíval v tom, že se rušily nebo slučovaly ty střední školy, o něž studenti takový zájem neprojeví. (Štech, 2011)

Zajímavou změnou roku 2011 byla reforma týkající se maturitní zkoušky. Hlavní myšlenka spočívala v tom, že by všichni studenti středních škol museli složit jednotnou zkoušku ze základních předmětů. To znamená, že na každého studenta jsou kladeny stejné nároky, ale zároveň mají stejné podmínky, což posiluje jejich motivaci studovat a v konečném důsledku se zvyšuje kvalita získávaných znalostí. Stejná reforma byla provedena i u jednotlivých učebních oborů, jako je například zedník, pekař, nástrojař, kadeřník atd. Díky tomu se výsledky závěrečných

zkoušek na různých odborných školách poprvé v historii staly porovnatelné, čímž se mimo jiné i zvýšila prestiž výučního listu. (Šustová, Frankova, 2011)

3.2 Současný stav středního odborného vzdělávání v ČR

Odborné vzdělávání (OV) bylo vždy významnou součástí vzdělávacího systému České republiky. Za OV na základní úrovni zodpovídá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), výuka probíhá ve školách, které jsou převážně veřejné. Praktická výuka je realizována v provozovnách, školních dílnách či přímo u zaměstnavatele. Ve školních programech převyšuje praktická příprava přípravu teoretickou.

Sekundární úroveň odborného vzdělávání

Po ukončení povinné školní docházky na základní škole mají mladí lidé ve věku 15 let možnost rozhodnout se mimo jiné pro studium na různých typech odborných škol. Odborné studium spadá pod RVP a je rozděleno do několika kategorií, nižší programy sekundární úrovně (EQF 2-3) tvoří nejmenší segment OV na středoškolské úrovni. Rámce kvalifikace EQF 2-3 byly vytvořeny pro školáky se speciálními potřebami. Vyšší programy sekundárního úrovně EQF 3-4 trvají tři až čtyři roky a jsou zakončeny závěrečnou zkouškou respektive maturitní zkouškou.

Programy středního vzdělávání s výučním listem (EQF 3) trvají tři roky. Po ukončení daných druhů programů mají mladí lidé dvě možnosti: buď vstoupit na trh práce, nebo pokračovat ve studiu. V případě, že se rozhodnou pro první možnost, budou absolventi vykonávat manuální práce, jako je elektrikář, automechanik, zedník atd. Pokračovat ve studiu mohou mladí lidé další dva roky v *nástavbovém studiu (EQF 4)*, který dává možnost složit maturitní zkoušku a pokračovat ve vysokoškolském studiu.

Programy středního vzdělávání s maturitou (EQF 4) trvají čtyři roky. I ony umožňují absolventům vstoupit na trh práce, či studovat dále na vysoké škole. Povolání po ukončení daných programů se nacházejí na střední úrovni, jako je například stavební technik.

Programy gymnázií (EQF 4) trvají rovněž čtyři roky a umožňují mladým lidem získat středoškolské vzdělání nejvyššího stupně, po jehož ukončení mohou

absolventi vstoupit na vysoké školy ekonomického, technického, vojenského a dalšího odborného směru.

Programy konzervatoře (EQF 4 a EQF 6) trvají čtyři nebo šest let. Tento druh programů má jiný směr, umělecké činnosti. Po jeho absolvování mají studenti možnost pracovat v povoláních, jako je tanečník, zpěvák, herec. Programy EQF 4 končí maturitní zkouškou, programy EQF 6 absolutoriem, absolventskými zkouškami.

Postsekundární a terciární úrovní odborného vzdělávání

Nástavbové studium (EQF 4) trvá dva roky a končí maturitní zkouškou, nastoupit na něj lze po skončení programu středního vzdělávání s výučním listem (EQF 3).

Zkrácené programy (EQF 3 a EQF 4) trvají jeden nebo dva roky. Tyto programy jsou vhodné pro absolventy středoškolského vzdělávání, kteří by rádi získali průpravu i v jiném oboru. S EQF 3 lze získat výuční list, s EQF 4 maturitní vysvědčení.

Programy vyšších odborných škol (EQF 6) trvají tři až tři a půl roku a končí absolutoriem. Jsou vhodné jako nástavba pro mladé lidi po skončení střední školy s maturitou a slouží jako příprava pro náročnější povolání, jako je například nutriční terapeut. Absolventi mohou vkročit na trh práce, nebo pokračovat ve studiu bakalářského stupně s tím, že některé předměty udou studentům uznané.

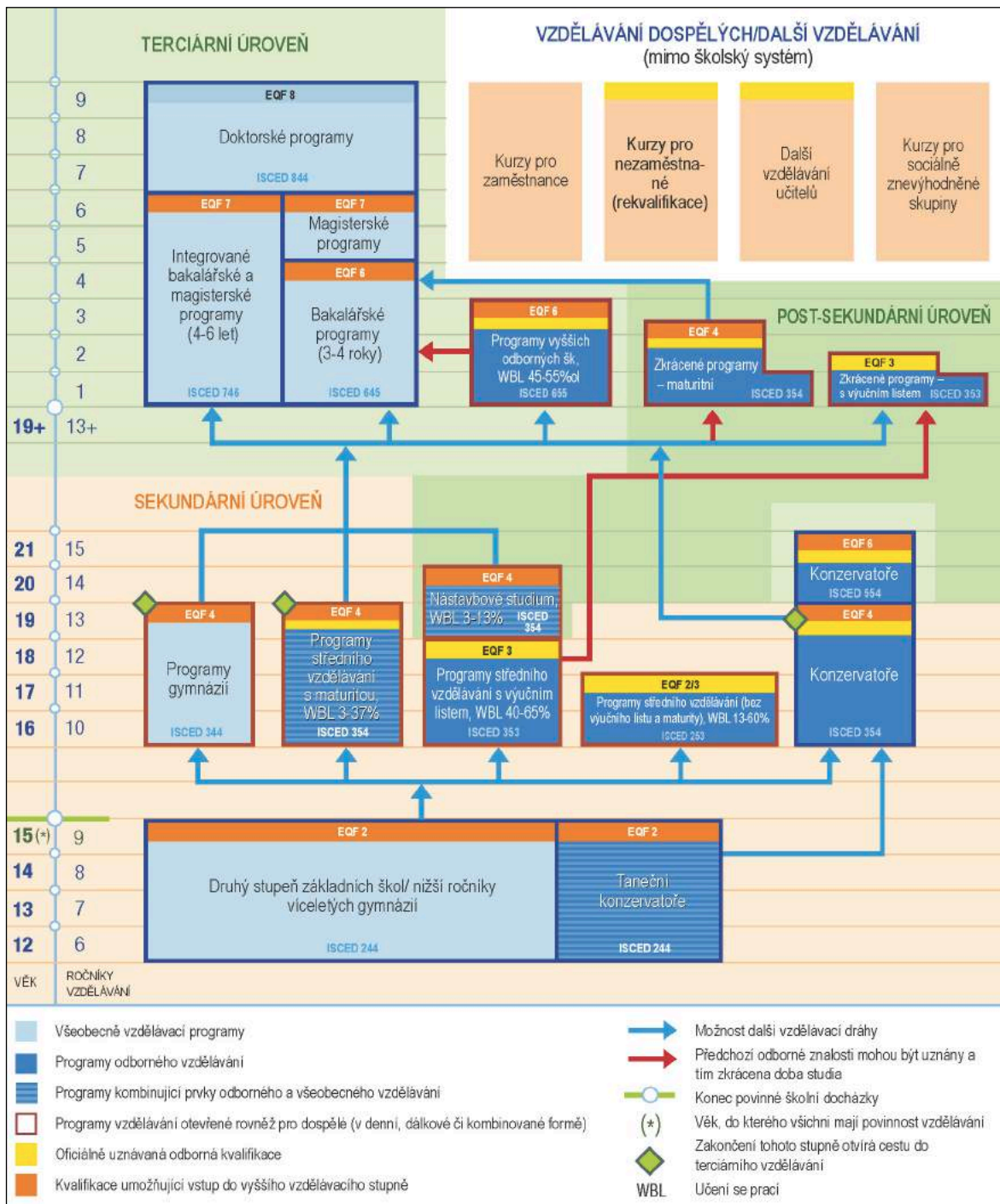
Podrobněji vysvětluje celý systém odborného vzdělávání v České republice schéma na obr. 3.

Specifika odborného vzdělávání

Podle věkového hlediska začínají žáci studovat OV ve věku 15 let a končí studium spolu se získáním kvalifikace ve věku 17 až 19 let. Po dosažení kvalifikace mohou absolventi bez problémů vstoupit na trh práce.

Co se týče všeobecných předmětů, tak z procentuálního pohledu lze říci, že se na programech OV podílejí významnou částí: u programů s výcvikem kolem 30 %, u programů gymnázií do 70 %.

Systém OV má dostatečnou míru vzdělávacích cest a programů, které mají velkou úroveň prostupnosti. Díky tomu pouze malé procento žáků odchází ze škol, jedná se asi o 5,5 %. (CEDEFOP, Czech Republic, 2016)

Zdroj: CEDEFOP, Czech Republic, 2016, str. 3

Obr. 3 Školský systém ČR

3.3 Střední odborné vzdělání v ČR z pohledu duálního systému odborného vzdělávání

Základem duálního modelu vzdělávání je spolupráce mezi školami a zaměstnavateli, jednotlivé případy takové spolupráce se však značně liší. Proto je

obtížné detailně a komplexně popsat skutečný stav. Během posledních let se ovšem spolupráce zlepšuje, například díky projektu POSPOLU, který byl připraven Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci se zaměstnavatelskými svazy. Existuje řada faktorů, které ovlivňují kvalitu vztahů mezi středními odbornými školami a zaměstnavateli. O těchto faktorech je pojednáno níže.

Faktory kvalitní spolupráce

Prvním faktorem je existence *zřizovatelů*. Zřizovatelé existovali již v období Baťovského školství, kdy si podniky své pracovníky připravovaly ve vlastních školách. V současnosti je takovým příkladem firma ŠKODA AUTO a.s. a Střední odborné učiliště v Mladé Boleslavi a další.

Dalším faktorem jsou *historické vazby* mezi školami a zaměstnavateli. Nejlépe fungují vazby, které se budují již dlouho.

Důležitým faktorem je také *osobnost* ředitele školy či učitelů, kteří provádějí praktická cvičení. Praxe ukazuje, že pokud například ředitel školy má zájem na co nejúspěšnější spolupráci, dokáže se zaměstnavatelem vybudovat vztah plný vzájemné důvěry.

Velikost zaměstnavatele je dalším faktorem. Větší podniky zaměstnávají větší množství lidí a mají tudíž větší kapacitu na poskytování odborné přípravy ve svém prostředí.

Kvalitu spolupráce ovlivňuje též *obor*, ve kterém zúčastněné strany působí. V některých oborech je spolupráce kvalitnější, a to například díky ekonomické situaci v daném oboru.

Dalším z faktorů je *spolupráce na regionální úrovni*. Často hraje důležitou roli míra nezaměstnanosti v regionu, což se odráží na silnější podpoře spolupráce ze strany krajské správy.

Slabé stránky spolupráce

První ze slabých stránek je *nezájem o spolupráci*, a to jak ze strany škol, tak ze strany zaměstnavatelů. Často například dochází k tomu, že podniky nechtějí financovat praktická cvičení ve firmách bez garance toho, že u nich pak absolventi skutečně budou pracovat.

Dalším problémem je *komunikace*, a to většinou ze strany zaměstnavatelů. Je logické, že při komunikaci mezi zaměstnavateli a vzdělávacími institucemi občas dochází k nedorozuměním, zejména proto, že vzdělávací instituce jsou zvyklé řešit své priority v dlouhodobém horizontu a ve firmách naopak občas dochází ke změnám v průběhu pouhých několika dnů.

Slabou stránkou může být i *zeměpisná vzdálenost*. Existují takové příklady spolupráce, kdy se škola nachází v jednom kraji a připravuje absolventy pro zaměstnavatele z jiných krajských měst, což s sebou přináší řadu problémů.

Další slabou stránkou je *nedostatek finančních prostředků*. Existují školy i zaměstnavatelé, kteří nezvládají financování odborných cvičení, byť mají k dispozici různá zvýhodnění (například daňové úlevy). (Vlk, 2013)

4 Benchmarking modelu technického vzdělávání na středních školách ve vybraných zemích EU

V této kapitole bude proveden benchmarking modelu technického vzdělávání. V první části budou rozepsané fáze benchmarkingu, které už byly popsány v první kapitole, tentokrát ovšem z pohledu této diplomové práce, tzn. za účelem porovnání modelu technického vzdělávání ve dvou zemích. V dalších částech budou jednotlivé fáze blíže rozepsány.

4.1 Fáze benchmarkingu

Benchmarking je metodou, která nemá předem stanovené algoritmy či postupy. Neexistuje tedy jednotný rámec porovnávání. Podle výzkumu provedeného ve Spojených státech používají některé organizace při benchmarkingu pouze čtyři kroky, jiné používají až 33 různých postupů. (Camp, 1995) Lze si tudíž vytvořit vlastní model. Tato diplomová práce bude brát v úvahu postup popsany v Tabulce č. 1 *Pětifázový model benchmarkingu*. Některé procesy však budou vypuštěny či pozměněny, a to z důvodu specifičnosti zkoumaného předmětu. Poslední fáze (realizační) bude vypuštěna, neboť cílem této práce je pouze výběr nejvhodnějšího modelu vzdělávání.

Algoritmus bude zahrnovat následující fáze:

1. Iniclace;
2. Plánování;
3. Analýza;
4. Integrace.

Iniciační fáze má spíše informativní charakter, budou popsány důvody změn technického vzdělávání v České republice. Fáze se zaměří zejména na to, jak tyto změny mohou ovlivnit hospodářskou situaci země a proč bude duální model vzdělávání pro danou situaci vhodnější.

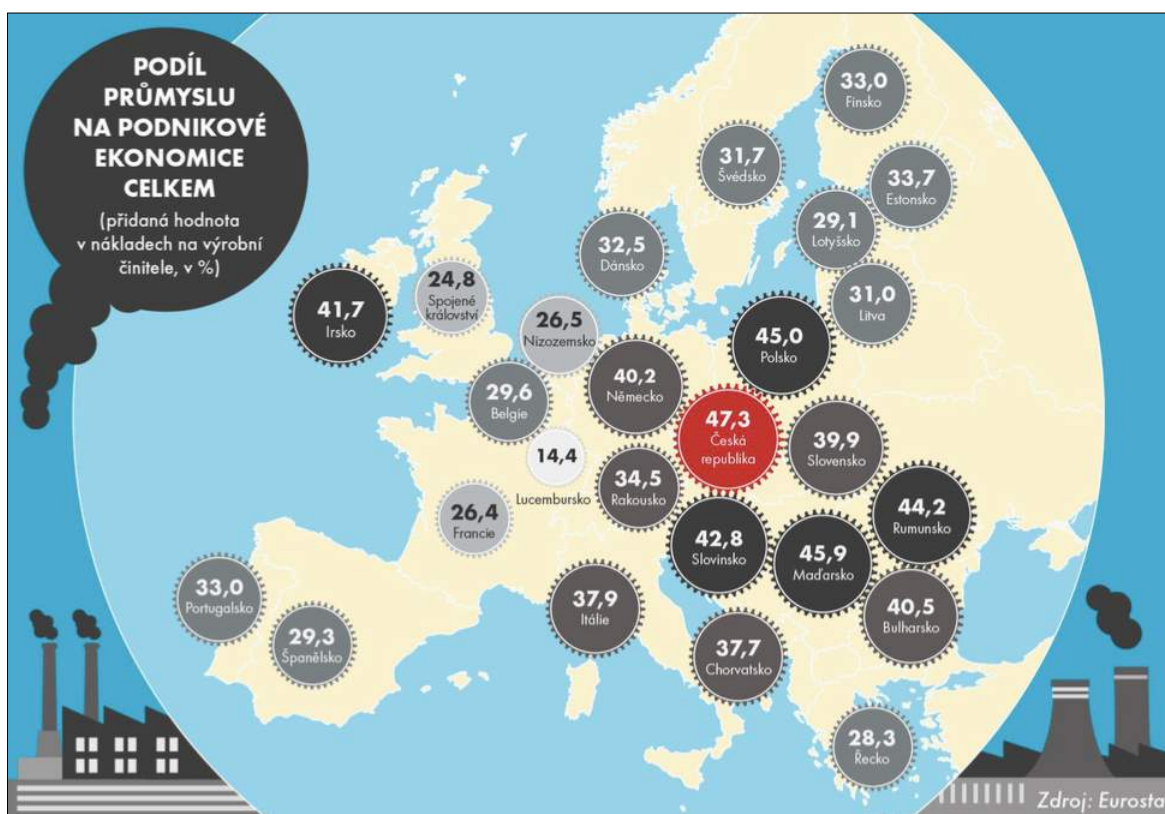
Fáze *plánování* je prvním krokem po zahájení procesu, v první řadě proto budou navržena kritéria, podle nichž bude proveden benchmarking. Dále bude zvolen partner a popsány důvody jeho výběru.

Fáze *analýzy* bude zahrnovat porovnání zvolených kritérií, a to mezi již existujícím duálním modelem v České republice a duálním modelem v partnerské zemi. Provedena bude také analýza existence rozdílů a následně bude navrženo vlastní zlepšení podle časového faktoru.

Fáze *integrační* bude představená v závěru diplomové práce. Budou popsány výsledky benchmarkingu a definovány cíle pro zlepšení modelu technického vzdělávání České republiky.

4.2 Iniciační fáze

Průmysl byl vždy neoddelitelnou součástí České republiky. V porovnání s vybranými zeměmi EU měl navíc průmysl v České republice v roce 2015 největší podíl na podnikové ekonomice, jak ukazuje Obrázek 4. Tento podíl činil 47,3 %, což je mnohem více než například v Německu (40,2 %) či Rakousku (34,5 %). V průmyslových odvětvích je zaměstnáno více než 1,45 milionu osob, což tvoří 28,5 % ze všech zaměstnanců České republiky. (Matějka, Doležalová, 2015)

Zdroj: Matějka, Doležalová, 2015, str. 3

Obr. 4 Podíl průmyslu na ekonomice ve vybraných zemích EU

V posledních letech nastala čtvrtá průmyslová revoluce (Průmysl 4.0), při níž dochází k inovaci kyberfyzikálních systémů. Tyto systémy se skládají ze senzorů, komunikačních technologií, procesorů a softwaru. Narůstá integrace technických zařízení, což postupně povede k plné automatizaci výroby. (FCC PUBLIC, 2013)

Tyto změny se samozřejmě nevyhnuly ani České republice, kde je průmysl tahounem ekonomiky. Firmy v průmyslových odvětvích se této inovaci budou snažit přizpůsobit. Inovace se dotkne většiny oborů lidské činnosti a povede ke změnám ve společenském řádu, na trhu práce, ve vědě a výzkumu a zejména ve školství a vzdělávání. (MPO, 2015)

V současnosti existuje několik zásadních *problémů* týkajících se technického vzdělávání, a to zejména:

- Nedostatek pracovníků technického zaměření;
- Vzdělávací systém neodpovídá potřebám firem a trhu práce;
- Technicky zaměřené studium není mezi mládeží příliš populární. (RPTV, 2015)

Tyto problémy spolu úzce souvisí. Nedostatek technicky vzdělaných pracovníků je jedním z největších problémů konkurenceschopnosti české ekonomiky. Vše se odvíjí od nevhodného vzdělávacího systému. Slabou stránkou vzdělávacího systému je zejména skutečnost, že existuje přemíra absolventů oborů, po nichž je na trhu velmi malá či dokonce nulová poptávka. Naopak o obory s vysokou poptávkou není mezi studenty dostatečný zájem. Jedná se o důsledek nevhodné náplně studijních programů, a to zejména v matematických a fyzikálních oborech.

Nevhodný vzdělávací systém souvisí také s nedůvěrou veřejnosti, že absolventi technických institucí skutečně najdou dobré uplatnění na trhu, zejména z důvodu nízkého finančního ohodnocení. Firmy se rozvíjí mnohem rychleji než školy, do nichž nové znalosti a trendy přicházejí až později. Proto mají absolventi technických škol problémy s hledáním dobře ohodnocené práce. Mladí lidé se obávají neúspěchu a volí raději obecnější obory. (SPCR, 2014)

Tuto situaci by mohl vyřešit duální systém vzdělávání. Jak bylo popsáno ve druhé kapitole, tento systém má velké množství výhod.

Může dojít ke zlepšení konkurenceschopnosti, protože absolventi získají vysokou kvalifikaci a bude o něm velký zájem mezi firmami v daném oboru, zejména pak o ty, kteří absolvovali praxi ve velkých firmách. Malé firmy budou pro tyto mladé lidi

vytvářet co nejlepší pracovní podmínky, aby pro ně byly atraktivnější. Díky přílivu znalostí se pak budou rozvíjet nejen malé firmy, ale v důsledku i celé odvětví.

Dojde k těsnému propojení praktické výuky ve firmách a teoretické výuky ve školách, což vyřeší problém zaostávání škol za současnými trendy. Zajistí se totiž plynulý přechod znalostí mezi školami a firmami. Tyto znalosti navíc umožní vytváření lepších náplní studijních programů.

Absolventi technických oborů budou mít dobré kariérní vyhlídky, což zcela změní pohled veřejnosti na tyto obory. Studium tak bude lákat více mladých lidí, a to nejen z důvodu plynulého přechodu do práce, ale i z důvodu zajímavosti studia. Žákům se dostane nejen teoretických znalostí, ale bude jim také umožněno pozorovat skutečnou praxi.

Česká republika se v posledních letech pokouší změnit situaci v oblasti technického vzdělávání a prosadit duální model. Už nyní dá se pozorovat řadu pozitivních změn, stále je však zapotřebí více času na zavedení a upravení duálního modelu, který by se pro Českou republiku hodil nejvíce. V analytické fázi benchmarkingu bude porovnán existující model duálního vzdělávání v České republice s dobře fungujícím duálním modelem ve vybrané partnerské zemi.

4.3 Plánovací fáze

Kritéria pro potřeby benchmarkingu

Duální model vzdělávání lze nejlépe analyzovat podle následujících kritérií:

1. Realizace praktické výuky;
2. Smluvní vztah;
3. Poskytovatelé odborné výuky;
4. Financování odborné výuky.

První kritérium se týká místa *realizace praktické výuky*. Odborná výuka může probíhat buď přímo ve škole, nebo u zaměstnavatele, případně může mít kombinovanou formu (duální), tzn. odpovídá za něj jak podnik, tak škola.

Druhé kritérium popisuje *smluvní vztah* buď mezi žákem a spolupracující firmou, nebo mezi školou a spolupracující firmou.

Třetí kritérium se týká *poskytovatelů odborné výuky*, jejich kvalifikace a způsobu jejího získávání.

Dalším kritériem je *financování odborné výuky*, předmětem zájmu je zde zejména existence daňových úlev pro firmy, které zaměstnávají mladé lidi v existujícím duálním systému.

Výběr partnerské země

Duální model vzdělávání se používá v několika zemích, zejména v Německu, Rakousku, Nizozemsku, Dánsku a Švýcarsku. Ve druhé kapitole byly přiblíženy vzdělávací systémy v Německu a Dánsku. Následně byla provedena analýza výhod a nevýhod těchto systémů, z níž vyplynulo, že Německo je nejvhodnějším kandidátem na partnerský stát. Další důvody pro zvolení Německa jsou popsány níže.

Duální systém vzdělávání přináší Německu celou řadu jak ekonomických, tak sociálních výhod. Mladým lidem se díky praktické výuce dostává jak profesních dovedností, tak i sociálního a osobnostního rozvoje. Duální systém se také projevuje v nízké míře nezaměstnanosti. Tyto aspekty si nyní budou probrány podrobněji.

Ekonomický aspekt

Mezi ekonomické přínosy vzdělávání patří vliv na HDP či na míru nezaměstnanosti. Je těžké odhadnout, do jaké míry je ukazatel ovlivněn typem vzdělávání. Nicméně ve státech, které využívají duální systém, vykazuje ekonomika nejčastěji nadprůměrný HDP na obyvatele – viz Obrázek 5. V roce 2015 činila v Německu hodnota HDP na obyvatele ve standardu parity kupní síly (PPS) 1,25 procentních bodů, což je nadprůměrný výsledek.

	GDP (billion PPS)				GDP per capita (PPS, EU-28 = 100)			
	2005	2013	2014	2015	2005	2013	2014	2015
EU-28	11 517	13 548	13 958	14 635	100.0	100.0	100.0	100.0
Euro area (EA-19)	8 281	9 647	9 899	10 338	107.7	107.1	106.9	106.3
Belgium	290	355	363	378	118.4	119.9	118.2	117.0
Bulgaria	66	89	92	96	36.8	45.7	46.5	46.2
Czech Republic	190	233	244	259	79.5	83.5	85.5	86.8
Denmark	155	189	193	202	121.8	126.2	124.4	123.3
Germany	2 221	2 678	2 796	2 933	116.7	124.7	125.8	125.0
Estonia	19	26	28	28	59.0	74.5	75.3	73.6
Ireland	141	162	170	193	144.9	132.2	136.7	172.2
Greece	233	217	217	220	91.0	73.8	72.4	70.5
Spain	1 018	1 130	1 163	1 221	99.6	91.0	90.9	91.3
France	1 606	1 908	1 938	2 020	108.5	108.2	106.9	105.2
Croatia	58	67	68	70	57.3	59.2	58.5	58.0
Italy	1 438	1 587	1 602	1 663	105.6	98.1	96.0	95.1
Cyprus	17	19	19	20	97.9	84.3	81.5	80.9
Latvia	26	34	35	37	50.4	62.2	63.6	64.2
Lithuania	41	58	60	61	52.6	73.4	74.9	73.3
Luxembourg	26	38	41	44	239.7	264.0	265.5	270.1
Hungary	146	176	184	192	62.0	66.3	67.6	67.7
Malta	8	10	10	11	80.3	86.1	85.8	88.2
Netherlands	509	595	606	625	133.3	133.0	130.5	127.8
Austria	239	297	303	314	123.9	131.1	129.5	127.1
Poland	441	688	715	757	49.6	67.0	67.6	68.4
Portugal	194	216	223	230	79.1	77.2	77.8	77.1
Romania	171	289	302	323	34.2	53.9	55.3	56.6
Slovenia	40	44	47	49	85.5	80.5	82.2	82.3
Slovakia	74	110	114	119	59.0	75.7	76.7	76.4
Finland	141	164	165	170	114.5	113.1	110.2	108.3
Sweden	259	319	327	347	122.6	124.7	122.5	122.9
United Kingdom	1 750	1 851	1 934	2 051	128.2	108.6	109.1	109.7

Zdroj: GDP at current market prices, 2005 and 2013–2015 YB16, Eurostat

Obr. 5 HDP na obyvatele EU-28

Sociální aspekt

Odhadnout sociální přínosy odborného vzdělávání je ještě složitější než v případě přínosů ekonomických. Oba aspekty jsou těsně spojeny. Důvodem vysoké nezaměstnanosti může být například nízká účast mladých lidí na výcviku v podnicích, což je jednou z příčin nestabilní společnosti. Duální systém vzdělávání naopak umožňuje snáze reagovat na trh práce, tudíž lze i snadněji změnit profesi. Čerství absolventi vykazují vyšší úroveň spokojenosti, což vede ke stabilnější společnosti.

Země, ve kterých je zakotven duální systém vzdělávání, mají všeobecně nižší míru nezaměstnanosti než země bez tohoto systému. Na Obrázku 6 dá se sledovat vývoj míry nezaměstnanosti od roku 2004 do roku 2015 a porovnat vývoj jednotlivých zemí EU-28. V Německu se míra nezaměstnanosti postupně snižuje již od roku 2009, v roce 2015 činila pouhých 4,6 %, což je nejnižší míra nezaměstnanosti ze všech sledovaných zemí.

Dalšími přínosy duálního systému vzdělávání jsou nízké výdaje na sociální dávky, vysoké zisky z daní a vysoká spotřeba, což plně odpovídá aktuální situaci Německa a činí tento stát při výběru partnerské země ještě atraktivnějším. (NÚV, 2015)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU-28	9.3	9.0	8.2	7.2	7.0	9.0	9.6	9.7	10.5	10.9	10.2	9.4
Euro area	9.3	9.1	8.4	7.5	7.6	9.6	10.2	10.2	11.4	12.0	11.6	10.9
Belgium	8.4	8.5	8.3	7.5	7.0	7.9	8.3	7.2	7.6	8.4	8.5	8.5
Bulgaria	12.1	10.1	9.0	6.9	5.6	6.8	10.3	11.3	12.3	13.0	11.4	9.2
Czech Republic	8.3	7.9	7.1	5.3	4.4	6.7	7.3	6.7	7.0	7.0	6.1	5.1
Denmark	5.5	4.8	3.9	3.8	3.4	6.0	7.5	7.6	7.5	7.0	6.6	6.2
Germany	10.4	11.2	10.1	8.5	7.4	7.6	7.0	5.8	5.4	5.2	5.0	4.6
Estonia	10.1	8.0	5.9	4.6	5.5	13.5	16.7	12.3	10.0	8.6	7.4	6.2
Ireland	4.5	4.4	4.5	4.7	6.4	12.0	13.9	14.7	14.7	13.1	11.3	9.4
Greece	10.6	10.0	9.0	8.4	7.8	9.6	12.7	17.9	24.5	27.5	26.5	24.9
Spain	11.0	9.2	8.5	8.2	11.3	17.9	19.9	21.4	24.8	26.1	24.5	22.1
France	8.9	8.9	8.8	8.0	7.4	9.1	9.3	9.2	9.8	10.3	10.3	10.4
Croatia	13.9	13.0	11.6	9.9	8.6	9.2	11.7	13.7	16.0	17.3	17.3	16.3
Italy	8.0	7.7	6.8	6.1	6.7	7.7	8.4	8.4	10.7	12.1	12.7	11.9
Cyprus	4.6	5.3	4.6	3.9	3.7	5.4	6.3	7.9	11.9	15.9	16.1	15.0
Latvia	11.7	10.0	7.0	6.1	7.7	17.5	19.5	16.2	15.0	11.9	10.8	9.9
Lithuania	10.9	8.3	5.8	4.3	5.8	13.8	17.8	15.4	13.4	11.8	10.7	9.1
Luxembourg	5.0	4.6	4.6	4.2	4.9	5.1	4.6	4.8	5.1	5.9	6.0	6.4
Hungary	6.1	7.2	7.5	7.4	7.8	10.0	11.2	11.0	11.0	10.2	7.7	6.8
Malta	7.2	6.9	6.8	6.5	6.0	6.9	6.9	6.4	6.3	6.4	5.8	5.4
Netherlands	5.7	5.9	5.0	4.2	3.7	4.4	5.0	5.0	5.8	7.3	7.4	6.9
Austria	5.5	5.6	5.3	4.9	4.1	5.3	4.8	4.6	4.9	5.4	5.6	5.7
Poland	19.1	17.9	13.9	9.6	7.1	8.1	9.7	9.7	10.1	10.3	9.0	7.5
Portugal	7.8	8.8	8.9	9.1	8.8	10.7	12.0	12.9	15.8	16.4	14.1	12.6
Romania	8.0	7.1	7.2	6.4	5.6	6.5	7.0	7.2	6.8	7.1	6.8	6.8
Slovenia	6.3	6.5	6.0	4.9	4.4	5.9	7.3	8.2	8.9	10.1	9.7	9.0
Slovakia	18.4	16.4	13.5	11.2	9.6	12.1	14.5	13.7	14.0	14.2	13.2	11.5
Finland	8.8	8.4	7.7	6.9	6.4	8.2	8.4	7.8	7.7	8.2	8.7	9.4
Sweden	7.4	7.7	7.1	6.1	6.2	8.3	8.6	7.8	8.0	8.0	7.9	7.4
United Kingdom	4.7	4.8	5.4	5.3	5.6	7.6	7.8	8.1	7.9	7.6	6.1	5.3

Zdroj: Unemployment rate 2004-2015 (%), Eurostat

Obr. 6 Mira nezaměstnanosti EU-28

4.4 Analytická fáze

Porovnání kritérií

Porovnání je zpracováno ve formě tabulky, která obsahuje stručný popis kritérií duálního vzdělávání v České republice a v Německu. Podrobněji budou jednotlivá kritéria rozepsána pod tabulkou. Popis Německa bude vycházet z informací uvedených ve druhé kapitole a z doplňujících informací. Popis České republiky bude založen na informacích uvedených ve třetí kapitole, případové studii popsané v páté kapitole a doplňujících informacích.

Tab. 2 Porovnání kritérií duálního modelu ČR a Německa

Kritérii	Česká republika	Německo
Realizace praktické výuky	<ul style="list-style-type: none"> • velké firmy (zřizovatelé); • další firmy 	<ul style="list-style-type: none"> • velké firmy; • nadpodniková zařízení; • sdružení profesní přípravy
Smluvní vztah	<ul style="list-style-type: none"> • smlouva žák – podnik (nová); • smlouva škola – podnik 	<ul style="list-style-type: none"> • smlouvy se uzavírají mezi žákem a podnikem

Kriterii	Česká republika	Německo
Poskytovatelé odborné výuky	<ul style="list-style-type: none"> • instruktor praktického vyučování; • odborník z praxe 	<ul style="list-style-type: none"> • instruktor; • asistent instruktora
Financování odborné výuky	<ul style="list-style-type: none"> • financování pobíhá ze strany firmy; • náklady jsou odečitatelnou položkou z daní (nově zavedeno); • financování probíhá ze strany firmy a ze strany školy, případně žáků 	<ul style="list-style-type: none"> • firmy financují 75 % nákladů; • náklady jsou odečitatelnou položkou z daní; • příprava v nadpodnikovém zařízení se financuje prostřednictvím komor nebo fondů

Zdroj: Vlastní

Realizace praktické výuky

Česká republika

Podíl teoretické výuky ve školách je vyšší než podíl praktické výuky ve firmách.

Firmy vedou evidenci odborných činností absolvovaných učni během profesní přípravy.

Praktická výuka probíhá u zřizovatelů – ve velkých firmách, které si dlouhodobě připravují své pracovníky ve vlastních školách.

Praktická výuka probíhá i v dalších firmách, které mají zájem o spolupráci se školami.

Závěrečné zkoušky probíhají ve škole.

Německo

Mladí lidé absolvují profesní přípravu ve firmách, a to v rozsahu tří nebo čtyř dnů v týdnu, v technických školách pak v rozsahu jednoho až dvou dní v týdnu.

Místem přípravy jsou zejména soukromé organizace a veřejné podniky.

Existuje individuální učební plán, do kterého firma zapisuje veškeré odborné činnosti absolvované učni během profesní přípravy. Tyto plány jsou definovány učebním řádem, požadavky jsou stanoveny v jednotném národním standardu.

Velké podniky zapojené do duálního systému si většinou zajišťují veškeré požadavky na odbornou přípravu samy. Pro malé a střední firmy je tento úkol mnohem obtížnější, a to kvůli nedostatku personálu či nemožnosti zajistit

komplexní výuku potřebnou pro dané povolání. Proto existují další způsoby řešení takových situací. Prvním z nich jsou takzvaná *Nadpodniková zařízení profesní přípravy*. Tato zařízení poskytují tu část přípravy, kterou podniky nejsou schopné zajistit. Další možností jsou *Sdružení profesní přípravy*, v nichž se podniky sdružují, aby mohly snáze poskytnout komplexní profesní přípravu.

Závěrečné zkoušky probíhají jak v podniku, tak ve škole. (NÚV, Příloha, 2015)

Smluvní vztah

Česká republika

Smlouvu lze uzavřít mezi žákem a zaměstnavatelem. (MŠMT, 2015)

Smlouvy se většinou uzavírají mezi školou a podnikem, náležitosti smlouvy jsou dány vyhláškou č. 13/2005 Sb., § 12. (POSPOLU, 2015)

Německo

Smlouvy se uzavírají mezi žákem a podnikem podle soukromého práva. Náležitosti stanoví Zákon o odborném vzdělávání.

Poskytovatelé odborné výuky

Česká republika

Instruktorem praktického vyučování je zaměstnanec, který vede odbornou přípravu žáků na pracovišti.

Před zahájením práce musí instruktor absolvovat pedagogickou přípravu formou vstupního kurzu z oblasti psychologie osobnosti žáka a pedagogiky.

Instruktor spolupracuje s učitelem odborného výcviku na vedení evidence odborných činností absolvovaných uční během profesní přípravy.

Odborník z praxe je osobou zajišťující spolupráci mezi školou a firmou. Přenáší nové poznatky z podniku do prostředí výuky ve školách. (POSPOLU, 2015)

Německo

Instruktor zajišťuje odbornou přípravu žáků na pracovišti. Před zahájením práce musí naplnit kvalifikační požadavky pro instruktory (AEVO).

Na přípravě se mohou podílet i další osoby, například asistent instruktora, pokud disponují příslušnými odbornými znalostmi nezbytnými pro odbornou přípravu. (NÚV, Příloha, 2015)

Financování odborné výuky

Česká republika

Financování závisí na konkrétním případě spolupráce. Buď odbornou výuku financují podniky, nebo se na financování podílí firma a škola společně. Ze strany školy však financování většinou spočívá v zajišťování pracovních pomůcek pro žáky (oděv, ochranné brýle, obuv, rukavice). Pokud není aplikována ani jedna z těchto variant, musejí si žáci zajistit financování sami. (Vlk, 2013)

Náklady firem jsou odečitatelnou položkou z daní, a to v rozsahu 50 % až 110 % vstupní ceny majetku podle doby, po kterou ho žáci využívají. (RPTV, 2016)

Německo

Financování je založeno na spolupráci veřejného a soukromého sektoru, tedy Ministerstva ekonomiky a technologií, federálního Úřadu práce, Ministerstva školství a výzkumu, Ministerstva práce a sociálních věcí, spolkových zemí, místních úřadů, odborů, firem, zdrojů EU, zemských ministerstev, privátních institucí, komor a asociací.

Firmy financují 75 % nákladů na odbornou přípravu. Tyto náklady lze odečíst z daní. Obvykle podniky financují přímo místo odborné přípravy. Pokud je příprava prováděna v nadpodnikovém zařízení, probíhá financování prostřednictvím komor nebo fondů.

Analýza existence rozdílů ze strany ČR

Realizace praktické výuky

- menší podíl praktické výuky;
- menší množství firem spolupracujících se školami;
- podniky se sdružují jen výjimečně;
- neexistují nadpodniková zařízení.

Smluvní vztah

- smlouva mezi žákem a podnikem není příliš využívána.

Poskytovatelé odborné výuky

- na praktické výuce se nepodílejí další osoby, jako například asistent instruktora.

Financování odborné výuky

- daňové úlevy pro spolupracující firmy již existují, ale některé firmy o nich stále nevědí.

Návrh vlastního zlepšení

Realizace praktické výuky

Krátkodobé:

- školy by se měly individuálně domlouvat s firmami o prodloužení doby, kterou žáci stráví v podniku, nebo by měly přenést část praktických cvičení do vlastních dílen / laboratoří;
- propagace duálního systému mezi firmami a školami.

Dlouhodobé:

- vytváření lepších podmínek pro spolupráci firem a škol;
- vytváření lepších podmínek pro spojení několika firem, aby mohly snáze zajistit odbornou přípravu školám.

Smluvní vztah

Krátkodobé: propagace nového druhu smlouvy mezi firmami a školami.

Poskytovatele odborné výuky

Dlouhodobé: postupné zapojení většího množství pracovníků do odborné výuky ve firmě.

Financování odborné výuky

Krátkodobé: propagace daňových úlev mezi firmami a školami.

5 Případová studie

Hlavním cílem této kapitoly je ukázat na konkrétních příkladech, jak fungují školy s duálním modelem vzdělávání. V první části této kapitoly bude popsána střední škola technického zaměření, která je založena na duálním modelu. V této škole byl proveden kvalitativní výzkum metodou rozhovoru. Předmětem výzkumu byla kritéria vymezená v předchozí kapitole. Dále budou popsány stávající problémy, s nimiž se škola potýká, a budou navržena možná řešení.

V další části této kapitoly budou uvedeny příklady dobře fungujících středních škol založených na duálním systému vzdělávání.

5.1 Střední škola - centrum odborné přípravy technickohospodářské (rozhovor)

Rozhovor byl proveden s ředitelem *Střední školy – centra odborné přípravy technickohospodářské*. Škola poskytuje kvalifikaci jako střední odborná škola a učiliště. Rozhovor sestával z okruhu otázek úzce souvisejících s kritérii, jež byla použita při benchmarkingu.

Realizace praktické výuky

Škola spolupracuje s více než 150 firmami. Některé firmy projevily zájem o spolupráci samy, většinou však spolupráce započala díky osobním známostem.

Podíl teoretické výuky ve škole je vyšší než podíl praktické výuky ve firmě. U některých oborů, například u oboru Elektrikář, je podíl praktické a teoretické výuky stanoven půl na půl.

Každý vyučovaný obor má RVP, který obsahuje doporučení pro výuku ve škole i ve firmách. Instruktor z firmy vede evidenci činností absolvovaných učni během profesní přípravy. Instruktor spolupracuje s učitelem odborného výcviku ve škole, předává mu informace ohledně praktické přípravy ve firmě. Odborník z praxe občas dochází do školy a zapojuje se i do teoretické výuky. Zpětná vazba ze strany firem je však často problematická.

Závěrečné zkoušky probíhají ve škole. Přítomný je firemní instruktor, občas také odborník z praxe.

Smluvní vztah žák – škola – firma

Smlouvy se uzavírají mezi školou a firmou.

Pokud žáci vykonávají produktivní práci, tzn. přinášejí firmě nějaký zisk, náleží jim plat.

Poskytovatelé odborné výuky

Odbornou přípravu ve firmě provádí instruktor z praxe, který před zahájením své činnosti musí absolvovat pedagogickou přípravu ve formě vstupního kurzu, a to v oblastech psychologie osobnosti žáka a pedagogiky.

Financování odborné výuky

Financování praktické výuky zajišťují v plném rozsahu samotné firmy.

5.2 Příklady dobré praxe

Níže je uveden popis středního odborného učiliště, které je součástí Almanachu technického vzdělávání (105 příkladů) – viz příloha č. 2 této diplomové práce.

Škoda auto a.s., Střední odborné učiliště strojírenské, odštěpný závod

“ŠKODA AUTO a. s., Střední odborné učiliště strojírenské, odštěpný závod (SOUs) je součástí ŠKODA Akademie, která byla založena v dubnu 2013 za účelem komplexního vzdělávání žáků a zaměstnanců ŠKODA AUTO a. s. K stěžejním činnostem školy patří odborné vzdělávání žáků a rozvoj talentů s cílem propojit odborné a sociální kompetence, předat know-how a zajistit konkurenceschopnost a připravenost žáků pro nástup do praxe. Provozní a investiční náklady školy jsou plně v režii ŠKODA AUTO a. s. Úspěšní absolventi školy získávají od firmy nabídku pracovního místa.” (RPTV, 2016/2017, Spolupráce ŠKODA AUTO, SOU strojírenské, odštěpný závod a ŠKODA AUTO..)

Škola vychovává kvalifikované odborníky pro firmu ŠKODA AUTO a. s., vzdělávání je zaměřeno na budoucí inovativní technologie. Studium je založeno na moderních vyučovacích metodách a praktická příprava probíhá většinou přímo ve firmě.

“Společnost ŠKODA AUTO a. s. je jedním z nejstarších výrobců automobilů na světě a díky závodům v Mladé Boleslavi, Kvasínách a Vrchlabí patří k největším a nejdůležitějším podnikům v Česku. Významné výrobní kapacity rozvíjí také v Číně, Indii a Rusku. V současné době má po celém světě více než 25 750 zaměstnanců.” (RPTV, 2016/2017, Spolupráce ŠKODA AUTO, SOU strojírenské,

odštěpný závod a ŠKODA AUTO..) Se Středním odborným učilištěm spolupracuje společnost už 45 let. Mladí lidé jsou v průběhu odborné přípravy či praxe zapojeni do pracovního procesu ve firmě. Učiliště i společnost považují seznámení žáků s výrobní praxí za velmi důležitou součást odborného vzdělávání.

Hlavním cílem takového vzdělávání je poskytování odborných vědomostí, návyků a také potřebných znalostí o kvalitě výroby, rentabilním využívání surovin a zásadách BOZP. V rámci projektu POSPOLU se odborná příprava vždy po týdnu střídala s teoretickou výukou ve škole. Této přípravě se zúčastnilo 35 žáků z oboru Nástrojař. Praktická příprava probíhala na třímodulovém pracovišti nářadovny, a to podle vzoru z koncernu VW. Na každém pracovišti se pěti žákům věnoval jeden instruktor. Učitel odborné přípravy měl na starost nepřetržitý pedagogický dohled. Hodnocení žáků probíhalo pod vedením instruktora a učitele odborné přípravy.

Střední odborné učiliště strojírenské a společnost ŠKODA AUTO a. s. i nadále plánují rozšířit spolupráci na nové pracoviště. (RPTV, 2016/2017)

Závěr

V dané diplomové práci byl popsán současný stav odborného vzdělávání v České republice. Bylo zjištěno, že prvky duálního vzdělávání je možné najít již v systému výuky za první republiky. V období liberalizace školství se vytratil důraz na spolupráci škol a průmyslových podniků, pouze některé ze škol a firem zachovaly kooperaci, jež je hlavním principem duálního systému.

V posledních letech se objevil deficit technicky vzdělávaných pracovníků, což by mohlo pro Českou republiku znamenat ztrátu konkurenceschopnosti na mezinárodních trzích vzhledem k tomu, že se jedná o stát s velkým podílem průmyslu v národním hospodářství. Objevily se i další problémy, jako je například malý zájem mladých lidí o odborné studium. I z toho důvodu se Česká republika přiklání k duálnímu systému vzdělávání.

Výsledky této diplomové práce potvrzují, že duální systém vzdělávání se jeví jako velmi úspěšný v řešení nejen uvedených problémů. Tuto skutečnost dokazuje i popis systému odborného vzdělávání v Německu a Dánsku, které již duálního systému využívají. Obzvláště výhodné se ukazuje fungování daného systému v Německu jak z ekonomického, tak i sociálního hlediska. I z toho důvodu byla Spolková republika Německo zvolena jako partnerská země pro potřeby benchmarkingu.

Benchmarking byl proveden skrze porovnání čtyř kritérií, které jsou nezbytné pro správné fungování duálního systému vzdělávání, mezi ně patří: realizace praktické výuky; smluvní vztah; poskytovatelé odborné výuky; financování odborné výuky. Na základě komparace s Německem bylo zjištěno, že problematice každého z těchto kritérií již bylo věnováno dost času a práce, avšak ještě existuje mnoho rozdílů.

Podle prvního kritéria, tedy *realizace praktické výuky*, bylo zjištěno, že firmy i školy v České republice spolupracují, avšak ne v plném rozsahu. To se odráží například na časové dotaci praktické výuky ve firmě, která zaujímá méně času než teoretická výuka ve škole. Příčiny spočívají pravděpodobně v tom, že většina firem poskytujících odbornou přípravu buď nemá vhodně množství lidských zdrojů, vybavenosti nebo finančních prostředků. Ale všechny tyto problémy by být mohly vyřešeny slučováním firem za účelem vzájemné pomoci a spolupráce tak, jak to

funguje v Německu. To by mohlo být realizováno vytvářením lepších podmínek pro vzájemnou spolupráci firem, například na základě legislativních opáření. Je pochopitelné, že by si slučování firem vyžádalo více času. Proto by mohly podle krátkodobého hlediska školy přenášet praktickou výuku do svých dílen či laboratoří.

Smluvní vztahy vzniklé na základě uzavření smlouvy přímo mezi žákem a firmou byly vyřešeny již před rokem, ale ještě nejsou aktivně využívány, jak dokládá rozhovor s ředitelem technické střední školy, kde se smlouvy mezi školou a firmou zavedly. Je proto třeba z krátkodobého hlediska zajistit propagaci této možnosti mezi firmami a školami.

Následující kritérium, *poskytovatelé odborné výuky*, už bylo také vyřešeno, ale na základě rozhovoru bylo zjištěno, že velmi často chybí zpětná vazba ze strany firem. Postupné zapojení většího množství pracovníků do odborné výuky ve firmě by proto mohlo vyřešit i tento problém, stejně tak jako problém nízké časové dotace praktických cvičení ve firmě.

Podle posledního kritéria, *financování odborné výuky*, bylo zjištěno, že před rokem byly zavedeny výhodnější podmínky pro firmy spolupracujícími se školami, a to prostřednictvím daňových úlev. Jako problém lze spatřovat nízkou informovanost v průmyslovém sektoru, neboť mnoho firem o těchto výhodách dosud neví. Z krátkodobého hlediska je proto nezbytné lépe, častěji a podrobněji informovat školy i firmy.

Ačkoli některé problémy a neshody ve fungování duálního systému vzdělávání na středních technických školách nadále trvají, existuje řada úspěšných případů spolupráce, což dokládají praktické příklady uvedené v případové studii této diplomové práce. I přesto existuje ještě mnoho dalších oblastí, jež by mohly být zlepšeny.

Jednou z takových oblastí je terciární vzdělávání. V současnosti význam dalšího vzdělávání roste, proto velké množství absolventů středních škol cítí jako nutnost ve vzdělání pokračovat. Tím, že mnoho vysokých škol nezavedlo duální systém do své výuky, mnoho studentů tak během studia ztrácí svou kvalifikaci. Právě proto je nutné, aby byl duální systém vzdělávání prosazen i na vysokých školách.

Příkladem země s již fungujícím duálním systémem vzdělávání na vysokých školách je Německo.

K problémovým oblastem se rovněž řadí úprava kapacit oborů podle predikce trhu. V současnosti se vyskytuje problém, že do některých oborů nastupuje velké množství mladých lidí, kteří pak nemohou najít práci v důsledku malého množství volných míst. Z druhé strany některé obory absolvuje velmi málo studentů, což se pak odráží v nedostatku kvalifikovaných pracovníků.

Seznam literatury

BOHÁČ, A., ŠULCOVÁ, V., *Československé střední odborné školy od osvobození do dneška*. Praha: Výzkumný ústav odborného školství, 1979. ISBN neuvedeno.

BUSINESSEUROPE: *Creating opportunities for youth*. [online]. [cit. 03.2012]. How to improve the quality and image of apprenticeships. Dostupné z URL: <[http://www.arbeitgeber.de/www%5Carbeitgeber.nsf/res/BUSINESSEUROPE_youth_report.pdf/\\$file/BUSINESSEUROPE_youth_report.pdf](http://www.arbeitgeber.de/www%5Carbeitgeber.nsf/res/BUSINESSEUROPE_youth_report.pdf/$file/BUSINESSEUROPE_youth_report.pdf)>.

CAMP, R., *Business Process Benchmarking*. Milwaukee: ASQC Quality Press, 1995. Finding and Implementing Best Practices. ISBN 0-87389-296-8.

CEDEFOP, *Benefits of vocational education and training in Europe for people, organisations and countries*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. ISBN 978-92-896-1171-8.

CEDEFOP, *From education to working life*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. The labour market outcomes of vocational education and training. ISBN 978-92-896-1125-1.

CEDEFOP, *Spotlight on VET*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. Vocational education and training systems in Europe. ISBN 978-92-896-1875-5.

CEDEFOP: *Spotlight on VET Czech Republic 2016*. [online]. [cit. 07.11.2016]. Dostupné z URL: <<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/8098>>.

CEDEFOP: *Spotlight on VET Denmark 2016*. [online]. [cit. 20.10.2016]. Dostupné z URL: <<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/8101>>.

CEDEFOP: *Spotlight on VET Germany 2013/2014*. [online]. [cit. 21.11.2014]. Dostupné z URL: <<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/8057>>.

ČERNOHORSKÝ, Z., *Vývoj učňovského školství v Československu*. 1 vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. Dějiny školy a výchovy. ISBN neuvedeno.

EUROSTAT: *Unemployment rate 2004-2015 (%)*. [online]. [cit. 10.2016]. Dostupné z URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics>.

EUROSTAT: *GDP at current market prices, 2005 and 2013–2015 YB16*. [online]. [cit. 09.2016]. Dostupné z URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP>.

FCC PUBLIC: *Další průmyslová revoluce - Průmysl 4.0*. [online]. [cit. 29.07.2013]. Dostupné z URL: <<http://www.odbornecasopisy.cz/clanek/dalsi-prumyslova-revoluce-prumysl-4-0--190>>.

GRASSEOVÁ, M., DUBEC, R., ŘEHÁK, D., *Analýza v rukou manažera : 33 nejpoužívanějších metod strategického řízení*. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2010. 325 s. ISBN 9788025126219.

KARLOVÁ, Z., *Změny v cechovním zřízení měst pražských po r. 1547*. Praha : 1934. SBN neuvedeno.

KELESSIDIS, V.: *BENCHMARKING*. [online]. [cit. 01.2000]. Report produced for the EC funded project INNOREGIO: dissemination of innovation management and knowledge techniques. Dostupné z URL: <http://www.adi.pt/docs/innoregio_benchmarking-en.pdf>.

MATĚJKA, R., DOLEŽALOVÁ, V.: *Český průmysl v polovině roku 2015*. [online]. [cit. 07.09.2015]. Dostupné z URL: <<https://www.czso.cz/documents/10180/33955479/ČSÚ%20TK+Průmysl+prezentace.pdf/36e68e32-68a1-4ca8-8e81-d0f787c37822?version=1.0>>.

MPO: *Průmysl 4.0 - rEvoluce probíhá*. [online]. [cit. 16.11.2015]. IX. Hospodářská diskuze k tématu roku ČNOPK. Dostupné z URL: <<https://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Prumysl-4.pdf>>.

MŠMT: *Doporučení k zabezpečení jednotného postupu při uzavírání smluvního vztahu mezi zaměstnavatelem a žákem střední školy nebo studentem vyšší odborné školy, připravujícím se pro potřeby zaměstnavatele*. [online]. [cit. 06.11.2015]. Dostupné z URL: <<http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-pripravilo-doporuceni-k-smluvnim-vztahum-mezi-zakem-a>>.

NCVER: *Overview of the Australian apprenticeship and traineeship system* [online]. [cit. 01.2011]. Dostupné z URL: <<https://www.australianapprenticeships.gov.au/sites/ausapps/files/publication-documents/ncverreport1.pdf>>.

NENADÁL, J., VYKYDAL, D., HALFAROVÁ, P., *Benchmarking mýty a skutečnost*. Praha : Management Press, 2011. Model efektivního učení se a zlepšování. ISBN 978-80-7261-224-6.

NÚV: *Analýza systémů odborného vzdělávání v Evropě a ve světě* [online]. [cit. 31.10.2015]. Dostupné z URL: <http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf>.

NÚV: *Příloha Analýzy systémů odborného vzdělávání v Evropě a ve světě* [online]. [cit. 31.10.2015]. Dostupné z URL: <http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_priloha_FIN.pdf>.

OECD: *Education indicators in focus, 17* [online]. [cit. 01.11.2013]. Dostupné z URL: <[https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013--N17%20\(eng\).pdf](https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202013--N17%20(eng).pdf)>.

POSPOLU, *Kráčíme Pospolu k efektivnější spolupráci škol a firem*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2015. ISBN 978-80-7481-099-2.

PSP ČR (Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky): *Středa 19. prosince 1951*. [online]. Digitální knihovna. Dostupné z URL: <<http://www.psp.cz/eknih/1948ns/stenprot/060schuz/s060015.htm>>.

ROSA, A., JINDRA, J. *Průmyslové a odborné školství v republice československé*. Praha: Státní ústav pro učebné pomůcky škol průmyslových a odborných, 1928. ISBN neuváděno.

RPTV (Rok průmyslu a technického vzdělávání): *Almanach technického vzdělávání*. [online]. [cit. 2016/2017]. Dostupné z URL: <<https://publi.cz/books/262/Praxe.html>>.

RPTV (Rok průmyslu a technického vzdělávání): *O co zajímá účetní a právníky*. [online]. [cit. 2016]. Dostupné z URL: <http://www.rokprumyslu.eu/soubory/pdf/2016/pruvodce_pro_firmy-pro-ucetni-pravniky.pdf>.

RPTV (Rok průmyslu a technického vzdělávání): *Současná tvář průmyslu je jiná, než ji pamatujete....* [online]. [cit. 2015]. Dostupné z URL: <http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/RPTV_brozura_1_.pdf>.

RPTV (Rok průmyslu a technického vzdělávání): *Projekty*. [online]. Dostupné z URL: <<http://www.rokprumyslu.eu/spoluprace/projekty/>>.

SocioFactor: *Komparativní analýza vzdělávacích systémů ve vybraných zemích EU – ISCED 1, 2*. [online]. [cit. 2012]. Dostupné z URL: <https://www.clovekvitisni.cz/uploads/file/1360764270-an_KA3_komparace.pdf>.

SPCR (Svaz průmyslu a dopravy České republiky): *Spektrum*. [online]. [cit. 06/08.2014]. Časopis. Dostupné z URL: <http://www.spcr.cz/files/cz/media/spektrum/sp_14_06.pdf>.

ŠTECH, S.: *Slučování škol jako metoda „optimalizace“?*. [online]. [cit. 20.01.2011]. Dostupné z URL: <https://www.jcmf.cz/sites/default/files/osov/AF-XVII_P-P_P-5_Stech-S_Slucovani_skol.pdf>.

ŠUSTOVÁ, M., FRANKOVÁ, Z. *Odborné školy tradice a současnost*. 1. vyd. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2011. ISBN 978-80-87063-36-1.

TESSARING, M., *Ausbildung im gesellschaftlichen Wandel*. Luxemburg: Amt für amtliche Veröffentlichungen der Europäischen Gemeinschaften, 1999. Ein Bericht zum aktuellen Stand der Berufsbildungsforschung in Europa 1998. ISBN 92-828-6149-X.

VLK, A.: *Souhrnná analýza současného stavu spolupráce mezi školami a zaměstnavateli*. [online]. [cit. 12.2013]. Dostupné z URL: <http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Souhrnna_analyticka_studie_FIN.pdf>.

ZKOLA: *Krátce historie základního školství*. [online]. [cit. 28.2.2014]. Dostupné z URL: <[https://www.zkola.cz/rodice/vybirameskolu/zakladniskoly/Stranky/Krátce-z-historie-zakladn%C3%ADho-%C3%ADho-%C3%ADskolstv%C3%AD.aspx](https://www.zkola.cz/rodice/vybirameskolu/zakladniskoly/Stranky/Kratce-z-historie-zakladn%C3%ADho-%C3%ADho-%C3%ADskolstv%C3%AD.aspx)>.

Seznam obrázků a tabulek

Seznam obrázků

Obr. 1 Absolventi podle typu systému odborného vzdělávání v EU, 2009.....	7
Obr. 2 Školský systém Německa.....	8
Obr. 3 Školský systém ČR.....	11
Obr. 4 Podíl průmyslu na ekonomice ve vybraných zemích EU	11
Obr. 5 HDP na obyvatele EU-28	12
Obr. 6 Míra nezaměstnanosti EU-28	13

Seznam tabulek

Tab. 1 Pětifázový model benchmarkingu	7
Tab. 2 Porovnávání kritérií duálního modelu ČR a Německa	8

Seznam příloh

Příloha č. 1 Rozhovor	7
Příloha č. 2 Seznam příkladů dobré praxe	8

Příloha č. 1 Rozhovor

Rozhovor s ředitelem *Střední školy - centra odborní přípravy technickohospodářské.*

Otázky:

1. Realizace praktické výuky

Spolupracuje vaše škola s nějakou firmou/firmami?

Jakým způsobem obvykle navazujete kontakt s firmou?

Kolik procent času věnují žáci odborné přípravě a kolik teoretické výuce?

Máte metodické pokyny k realizaci praktické výuky?

Jak probíhají závěrečné zkoušky?

2. Smluvní vztah žák - škola - firma

Uzavírají se smluvní vztahy mezi školou a firmou, nebo mezi žáky a firmou?

Dostávají žáci stipendia nebo motivační příspěvky?

3. Poskytovatele odborných výuk

Kdo provádí odbornou přípravu ve firmě?

Jaká je odborná kvalifikace tohoto pracovníka?

4. Financování odborných výuk

Financuje praktickou výuku ve firmě škola či firma?

Příloha č. 2 Seznam příkladů dobré praxe

Zpracovaných v roce 2015 ze strany Svazu průmyslu a dopravy ČR v rámci kampaně Rok průmyslu a technického vzdělávání pro publikaci na webu Rok průmyslu a v tabletové aplikaci Almanach technického vzdělávání.

Konkrétní jednotlivé příklady dobré praxe naleznete na webu Rok průmyslu pod adresou: <http://www.rokprumyslu.eu/spoluprace/projekty/>

Seznam příkladů dobré praxe spolupráce škola firem

1. Spolupráce SŠ TEGA Blansko a ČKD Blansko Holding při odborné praxi žáků elektrotechnických a strojírenských oborů vzdělání a formou spendií. Škola: Střední škola technická a gastronomická Blansko, příspěvková organizace, Bezručova 33, 678 01 Blansko. Firma: ČKD Blansko Holding, a. s., Gellhornova 2228/1, 678 01 Blansko

2. Spolupráce SPŠ chemické Brno a společnosx GUMOTEX při odborné praxi žáků oboru vzdělání Aplikovaná chemie. Škola: Střední průmyslová škola chemická Brno, Vranovská, příspěvková organizace, Vranovská 65, 614 00 Brno-Husovice. Firma: GUMOTEX, akciová společnost, Mládežnická 3062/3a, 690 02 Břeclav

3. Spolupráce SŠ polytechnické Brno, Jílová a E S L při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Technická zařízení budov. Škola: Střední škola polytechnická Brno, Jílová, příspěvková organizace, Jílová 164/36g, 639 00 Brno. Firma: E S L, a. s., Dukelská třída 247/69, 614 00, Brno – Husovice

4. Spolupráce SPŠel.it, Dobruška a Computer Agency formou zapojení školy do projektu Autodesk Academia Program. Škola: Střední průmyslová škola elektrotechniky a informačních technologií, Dobruška, Čs. odboje 670, 518 01 Dobruška. Firma: Computer Agency, o. p. s., Merhautova 440/26, 613 00 Brno – Zábřovice

5. Spolupráce SPŠel.it, Dobruška a OEZ při odborném výcviku a odborné praxi žáků oboru vzdělání Zařízení silnoproudé elektrotechniky a využití odborníků z

praxe při exkurzích žáků ve firmě. Škola: Střední průmyslová škola elektrotechniky a informačních technologií, Dobruška, Čs. odboje 670, 518 01 Dobruška. Firma: OEZ s.r.o., Šedivská 339, 561 51 Letohrad

6. Spolupráce SPŠ, OA a JŠ, Frýdek-Místek a ArcelorMiral Ostrava při odborném výcviku žáků, zajištění odborné praxe, stáží učitelů ve firmě aj. Škola: Střední průmyslová škola, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Frýdek-Místek, příspěvková organizace, 28. října 1598, 738 02 Frýdek-Místek. Firma: ArcelorMiral Ostrava a. s., Vraxmovská 689/117, 707 02 Ostrava – Kunčice

7. Spolupráce SPŠ, OA a JŠ, Frýdek-Místek a Computer Agency formou zapojení školy do projektu Autodesk Academia Program. Škola: Střední průmyslová škola, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Frýdek-Místek, příspěvková organizace, 28. října 1598, 738 02 Frýdek-Místek. Firma: Computer Agency, o. p. s., Merhautova 440/26, 613 00 Brno - Zábřovice

8. Spolupráce SPŠ, OA a JŠ, Frýdek-Místek a TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY při odborné praxi žáků oborů vzdělání Strojírenství, Hutnictví a Technická zařízení budov. Škola: Střední průmyslová škola, Obchodní akademie a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Frýdek-Místek, příspěvková organizace, 28. října 1598, 738 02 Frýdek-Místek. Firma: TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s., Průmyslová 1 000, 739 61 Třinec - Staré Město

9. Spolupráce SOŠE, COP Hluboká nad Vltavou se smluvními firmami při odborném výcviku žáků elektrotechnických a IT oborů vzdělání. Škola: Střední odborná škola elektrotechnická, Centrum odborné přípravy, Hluboká nad Vltavou, Zvolenovská 537, 373 41 Hluboká nad Vltavou. Firmy: ČEZ, a.s., Duhová 1444/2, 140 53, Praha - Michle; E.ON Česká republika, s. r. o., F. A. Gerstnera 2151/6, 370 49 České Budějovice - České Budějovice 7; ČEPS, a. s., Elektrárenská 774/2, 101 00 Praha 4 - Michle; KOPOS KOLÍN a. s., Havlíčkova 432, 280 02 Kolín - Kolín IV; OEZ s. r. o., Šedivská 339, 561 51 Letohrad

10. Spolupráce SPŠ Jedovnice a ČKD Blansko Holding při odborné praxi žáků strojírenských, elektrotechnických a ICT oborů. Škola: Střední průmyslová škola

Jedovnice, příspěvková organizace, Na Větráku 463, 679 06 Jedovnice. Firma: ČKD Blansko Holding, a. s., Gellhornova 2228/1, 678 01 Blansko

10. Spolupráce SŠ stavební Jihlava a Podzimek a synové při výchově žáků na základě rámcové smlouvy. Škola: Střední škola stavební Jihlava, Žižkova 1939/20, 586 01 Jihlava. Firma: Podzimek a synové s.r.o., Váňovská 528, 589 01 Třešť

11. Spolupráce SUPŠS Kamenický Šenov a PRECIOSA - LUSTRY při odborné praxi žáků a realizaci exkurzí žáků ve firmě. Škola: Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Kamenický Šenov, Havlíčkova 57, 471 14 Kamenický Šenov. Firma: PRECIOSA – LUSTRY, a. s., Nový svět 915, 471 14 Kamenický Šenov

12. Spolupráce SUPŠ Karlovy Vary a MOSER při odborném výcviku a odborné praxi žáků oboru vzdělání Sklář – výrobce a zušlechťovatel skla. Škola: Střední uměleckoprůmyslová škola Karlovy Vary, příspěvková organizace, nám. 17. listopadu 710/12, 360 05 Karlovy Vary - Rybáře. Firma: MOSER, a. s., Kpt. Jaroše 46/19, 360 06 Karlovy Vary - Dvory

13. Spolupráce VOŠ, SPŠ a JŠ s právem státní jazykové zkoušky, Kutná Hora a Foxconn CZ při realizaci vzdělávacího programu firmy. Škola: Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Kutná Hora, Masarykova 197, 284 11 Kutná Hora. Firma: FOXCONN CZ s. r. o., U Zámečku 27, 532 01 Pardubice – Pardubičky

14. Spolupráce PSŠ Letohrad a OEZ při odborné praxi žáků strojních a elektro oborů vzdělání, při realizaci stáží učitelů a exkurzí žáků ve firmě. Škola: Průmyslová střední škola Letohrad, Komenského 472, 561 51 Letohrad. Firma: OEZ s.r.o., Šedivská 339, 561 51 Letohrad

15. Spolupráce SPŠ strojní a elektrotechnické a VOŠ, Liberec a ELKOVO ČEPELÍK při odborné praxi žáků oboru vzdělání Elektrotechnika a při provozu vzdělávacího centra. Škola: Střední průmyslová škola strojní a elektrotechnická a Vyšší odborná škola, Liberec 1, Masarykova 3, příspěvková organizace, 460 84 Liberec 1. Firma: ELKOVO ČEPELÍK s. r. o., Chutnovka 77, 511 01 Mírová pod Kozákovem - Turnov

16. Spolupráce SŠTZ Mohelnice a OEZ při odborném výcviku žáků elektrotechnických oborů vzdělání. Škola: Střední škola technická a zemědělská Mohelnice, 1. máje 667/2, 789 85 Mohelnice. Firma: OEZ s. r. o., Šedivská 339, 561 51 Letohrad

17. Spolupráce SŠ řemesel a služeb Moravské Budějovice a OEZ při odborném výcviku žáků a učasx žáků a učitelů na prezentacích firmy. Škola: Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice, Tovačovského sady 79, 676 02 Moravské Budějovice. Firma: OEZ s.r.o., Šedivská 339, 561 51 Letohrad

18. Spolupráce ISŠ Nová Paka a OEZ při odborném výcviku žáků elektrotechnických oborů vzdělání a při realizaci exkurzí žáků a stáží učitelů ve firmě. Škola: Integrovaná střední škola Nová Paka, Kumburská 846, 509 31 Nová Paka. Firma: OEZ s.r.o., Šedivská 339, 561 51 Letohrad

19. Spolupráce Střední školy technické, Opava a OSTROJ při odborném výcviku žáků, poskytování sypendií aj. Škola: Střední škola technická, Opava, KoloŮkovo nábřeží 51, příspěvková organizace, KoloŮkovo nábřeží 1062/51, 747 05 Opava 5. Firma: OSTROJ a. s., Těšínská 1586/66, 746 01 Opava -Předměs

21. Spolupráce SŠE, Ostrava a Veolia Energie ŮR nejen při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Mechanik elektrotechnik. Škola: Střední škola elektrotechnická, Ostrava, Na Jízdárně 30, p. o., Na Jízdárně 30, 702 00 Ostrava. Firma: Veolia Energie ŮR, a. s., 28. října 3337/7, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava

22. Spolupráce SPŠCHG Ostrava a sociálních partnerů nejen při odborné praxi žáků oboru vzdělání Aplikovaná chemie. Škola: Střední průmyslová škola chemická akademika Heyrovského a Gymnázium, Ostrava, příspěvková organizace, Středoškolská 2854/1, 700 30 Ostrava - Zábřeh. Firmy: Biocel Paskov a.s., Zahradní 762, 739 21 Paskov; BorsodChem MCHZ, s. r. o., Chemická 2039/1, 709 00 Ostrava; TEVA Czech industries s. r. o., Ostravská 305/29, 747 70 Opava - Komárovy; Veolia Energie ŮR, a. s., 28. října 3337/7, 702 00 Ostrava - Moravská Ostrava

23. Spolupráce SPŠ Otrokovice a Conxnetal Barum formou volnočasových akvít a náboru nových žáků. Škola: Střední průmyslová škola Otrokovice, tř. Tomáše Bax 1266, 765 02 Otrokovice. Firma: Conxnetal Barum, s. r. o., Objízdna 1628, 765 02 Otrokovice

24. Spolupráce SPŠ a SOU Pelhřimov a Agrostroj Pelhřimov při odborné praxi žáků oborů vzdělání Strojní mechanik, Strojírenství a Mechanik seřizovač a při realizaci stáží učitelů ve firmě. Škola: Střední průmyslová škola a Střední odborné učiliště Pelhřimov, Friedova 1469, 393 01 Pelhřimov. Firma: AGROSTROJ Pelhřimov, a. s., U Nádraží 1967, 393 01 Pelhřimov

25. Spolupráce SOŠ a SOU Písek a Vrbka střechy při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Klempíř. Škola: Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Písek, Komenského 86, 397 11 Písek. Firma: VRBKA střechy s. r. o, Vrcovická 2517, 397 01 Písek – Budějovické Předměstí

26. Spolupráce VOŠ stavební a SPŠ stavební Praha a firmy Čermák a Hrachovec při odborné praxi žáků, realizaci stáží žáků aj. oboru vzdělání Stavebnictví. Škola: Vyšší odborná škola stavební a Střední průmyslová škola stavební, Praha 1, Dušní 17, 110 00 Praha 1 – Staré Město. Firma: Čermák a Hrachovec a. s., Smíchovská 929/31, 155 00 Praha 5 – Řeporyje

27. Spolupráce SPŠ na Proseku a LATECOERE Czech Republic při odborné praxi žáků oboru vzdělání Strojírenství a v rámci projektu Musíme si pomáhat. Škola: Střední průmyslová škola na Proseku, Novoborská 610/2, 190 00 Praha 9 – Prosek. Firma: LATECOERE Czech Republic s. r. o., Beranových 65, Praha 9 - Letňany

28. Spolupráce SPŠE V Úžlabině s ČVUT formou partnerství s fakultami a s Computer Agency formou zapojení školy do projektu Autodesk Academia Program. Škola: Střední průmyslová škola elektrotechnická, Praha 10, V Úžlabině 320, V Úžlabině 320/23, 100 00 Praha 10. Insxtuce/firma: České vysoké učení technické v Praze, veřejná vysoká škola, Žitná 1903/4, 160 00 Praha – Dejvice; Computer Agency, o. p. s., Merhautova 440/26, 613 00 Brno - Zábřovice

29. Spolupráce SOŠ průmyslové a SOU strojírenského Prostějov a MUBEA – HZP při odborné praxi žáků a motivaci žáků strojírenských oborů vzdělání a při náboru nových žáků. Škola: Střední odborná škola průmyslová a Střední odborné učiliště strojírenské, Prostějov, Lidická 4, 796 01 Prostějov. Firma: MUBEA - HZP s. r. o., Dolní 3137/100, 797 11 Prostějov

30. Spolupráce SPŠE a VOŠ Pardubice a OEZ při odborném výcviku a odborné praxi žáků elektrotechnických oborů vzdělání, formou exkurzí žáků a stáží učitelů ve firmě. Škola: Střední průmyslová škola elektrotechnická a Vyšší odborná škola Pardubice, Karla IV. 13, 530 02 Pardubice. Firma: OEZ s.r.o., Šedivská 339, 561 51 Letohrad

31. Spolupráce SPŠCH Pardubice a Synthesia při odborné praxi žáků oboru vzdělání Aplikovaná chemie, odborné praxi a odborném výcviku žáků oboru vzdělání Chemik, formou stáží učitelů ve firmě aj. Škola: Střední průmyslová škola chemická Pardubice, Poděbradská 94, 530 09 Pardubice – Polabiny. Firma: Synthesia, a. s., Sem}n 103, 530 02 Pardubice

32. Spolupráce SŠPU, Opava a BRANO GROUP v rámci vzdělávacího programu Naše škola při odborné praxi žáků oborů vzdělání Strojírenství a Informační technologie a formou dalšího vzdělávání učitelů ve firmě. Škola: Střední škola průmyslová a umělecká, Opava, příspěvková organizace, Praskova 399/8, 746 01 Opava - Město. Firma: BRANO GROUP, a. s., Opavská 1000, 747 41 Hradec nad Moravicí

33. Spolupráce SŠTaS, Karviná a Veolia Energie ČR nejen při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Elektrikář. Škola: Střední škola techniky a služeb, Karviná, příspěvková organizace, Tř. Osvobození 1111/60, 735 06 Karviná - Nové Město. Firma: Veolia Energie ČR, a. s., 28. října 3337/7, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava

34. Spolupráce SOŠ Třineckých železáren a TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY při odborné praxi žáků a formou finančních příspěvků žákům oborů vzdělání Hutník operátor, Hutník a Elektrikář - silnoproud a formou „kulatých stolů“. Škola: Střední odborná škola Třineckých železáren, Lánská 132, 739 61 Třinec – Kanada. Firma:

TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s., Průmyslová 1 000, 739 61 Třinec - Staré Město

35. Spolupráce SUPŠ a VOŠ Turnov a Komerční slévárny šedé a tvárné lixny Turnov nejen při realizaci odborné praxe žáků uměleckých oborů vzdělání. Škola: Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola, Turnov, Skálova 373, příspěvková organizace, 511 01 Turnov. Firma: Ing. Henry Kyncl - Komerční slévárna šedé a tvárné lixny Turnov a. s., 512 61 Přepere 326

36. Spolupráce SUPŠ a VOŠ, Turnov a PRECIOSA formou nadačních grantů. Škola: Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola, Turnov, Skálova 373, příspěvková organizace, 511 01 Turnov. Firma: PRECIOSA a. s., Opletalova 3197/17, 466 01, Jablonec nad Nisou

37. Spolupráce SOŠ strojní a elektrotechnická, Velešín a Jihostroj nejen při odborném výcviku žáků strojírenských oborů vzdělání. Škola: Střední odborná škola strojní a elektrotechnická Velešín, U Hřiště 527, 382 32 Velešín. Firma: Jihostroj a. s., Budějovická 148, 382 32 Velešín

38. Spolupráce SOŠ Jana Tiraye Velká Bíteš a První brněnské strojírny Velká Bíteš při odborném výcviku a odborné praxi žáků oborů vzdělání Obráběč kovů, Mechanik seřizovač a Slévač. Škola: Střední odborná škola Jana Tiraye Velká Bíteš, příspěvková organizace, Tyršova 239, 595 01 Velká Bíteš. Firma: První brněnská strojírna Velká Bíteš, a. s., Vlkovská 279, 595 12 Velká Bíteš

39. Spolupráce ISŠT, Vysoké Mýto a Brück AM při odborném výcviku a odborné praxi žáků strojírenských oborů vzdělání. Škola: Integrovaná střední škola technická, Mládežnická 380, 566 01 Vysoké Mýto. Firma: Brück AM spol. s r. o., Zámorsk 10, 565 43 Zámorsk

40. Spolupráce ISŠT, Vysoké Mýto a Iveco Czech Republic při odborném výcviku a odborné praxi žáků, náboru nových žáků učebních oborů vzdělání a realizaci stáží učitelů ve firmě. Škola: Integrovaná střední škola technická, Mládežnická 380, 566 01 Vysoké Mýto. Firma: Iveco Czech Republic, a. s., Dobrovského 74, 566 01 Vysoké Mýto - Pražské Předměš}

41. Spolupráce SPŠ polytechnické - COP Zlín a TAJMAC-ZPS při odborné praxi

žáků, náboru nových žáků a formou finanční podpory. Škola: Střední průmyslová škola polytechnická – Centrum odborné přípravy Zlín, Nad Ovčírnou 2528, 760 01 Zlín. Firma: TAJMAC-ZPS, a. s., třída 3. května 1180, 764 87 Zlín - Malenovice

42. Spolupráce SUPŠS, Železný Brod a PRECIOSA při odborném výcviku a odborné praxi žáků sklářských oborů vzdělání a formou soutěží a výstav. Škola: Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská, Železný Brod, Smetanovo záxší 470, příspěvková organizace, Smetanovo záxší 470, 468 22 Železný Brod, Firma: PRECIOSA a. s., Opletalova 3197/17, 466 01, Jablonec nad Nisou

43. Spolupráce SPŠ Otrokovice a Computer Agency formou zapojení školy do projektu Autodesk Academia Program. Škola: Střední průmyslová škola Otrokovice, tř. Tomáše Bax 1266, 765 02 Otrokovice. Firma: Computer Agency, o. p. s., Merhautova 440/26, 613 00 Brno - Zábrdovice

44. Spolupráce SPŠ, Karviná a TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY při odborné praxi žáků oborů vzdělání Elektrotechnika a Strojírenství. Škola: Střední průmyslová škola, Karviná, příspěvková organizace, Žižkova 1818, 733 01 Karviná – Hranice. Firma: TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s., Průmyslová 1 000, 739 61 Třinec - Staré Město

45. Spolupráce SPŠ polytechnické - COP Zlín a firmy Radomil Hanulík při odborné praxi žáků oboru vzdělání Zpracování plastů, pryže a usní a stážích učitelů ve firmě. Škola: Střední průmyslová škola polytechnická – Centrum odborné přípravy Zlín, Nad Ovčírnou 2528, 760 01 Zlín. Firma: Ing. Radomil Hanulík, Vršava III 5200, 760 01 Zlín

46. Spolupráce ISSA Brno a DPMB při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Autolakýrník. Škola: Integrovaná střední škola automobilní Brno, příspěvková organizace, Křižíkova 106/15, 612 00 Brno - Královo Pole. Firma: Dopravní podnik města Brna, a. s., Hlinky 64/151, 656 46 Brno - Pisárky

47. Spolupráce VOŠ a SŠ technické Česká Třebová a CZ LOKO při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Strojní mechanik. Škola: Vyšší odborná škola a střední škola technická Česká Třebová, Habrmanova 1540, 560 02 Česká Třebová. Firma: CZ LOKO, a. s., Semanínská 580, 560 02 Česká Třebová

48. Spolupráce SOU Dačice a STARKON JIHLAVA CZ při realizaci praktické části závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Zedník. Škola: Střední odborné učiliště zemědělské a služeb, Dačice, nám. Republiky 86, nám. Republiky 86/V, 380 01 Dačice. Firma: STARKON JIHLAVA CZ a. s., Úzká 635/1, 586 01 Jihlava

49. Spolupráce SOŠ logistické a SOU Dalovice a WITTE Nejdek při odborné praxi žáků oboru vzdělání Provoz a ekonomika dopravy. Škola: Střední odborná škola logistická a střední odborné učiliště Dalovice, Hlavní 114/29, 362 63 Dalovice. Firma: WITTE Nejdek, spol. s r. o., Rooseveltova 1299, 362 21 Nejdek

50. Spolupráce SŠ - Podorlického vzdělávacího centra, Dobruška a ŠKODA AUTO nejen při odborné praxi a náboru nových žáků oboru vzdělání Mechanik seřizovač. Škola: Střední škola - Podorlické vzdělávací centrum, Dobruška, Pulická 695, 518 01 Dobruška. Firma: ŠKODA AUTO a. s., tř. Václava Klementa 869, 293 60 Mladá Boleslav, závod Kvasiny

51. Spolupráce SOU Domažlice a Gerresheimer Horšovský Týn při realizaci praktické závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Strojní mechanik. Škola: Střední odborné učiliště, Domažlice, Prokopa Velikého 640, 344 01 Domažlice - Týnské Předměstí. Firma: Gerresheimer Horšovský Týn spol. s r. o., Zahradní 282, 346 01 Horšovský Týn - Malé Předměstí

52. Spolupráce SOŠ a SOU, Kladno, Dubská a KD SERVIS při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Mechanik opravář motorových vozidel a při realizaci nové závěrečné zkoušky. Škola: Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Kladno, Dubská, Dubská 967, 272 03 Kladno – Dubí. Firma: KD SERVIS a. s., Železničářů 885, 272 80 Kladno - Kročehlavy

53. Spolupráce SPŠ stavební, Liberec a zoo Liberec při odborné praxi žáků oboru vzdělání Geodézie. Škola: Střední průmyslová škola stavební, Liberec 1, Sokolovské náměstí 14, příspěvková organizace, nám. Sokolovské 264/14, 460 01 Liberec – Liberec I-Staré Město. Firma: Zoologická zahrada Liberec, příspěvková organizace, Masarykova 1347/31, 460 01 Liberec 1

54. Spolupráce SPŠ stavební, Liberec a STYLSTAV Liberec při odborné praxi

žáků oboru vzdělání Stavebnictví a při využití odborníka z praxe při realizaci profilové maturitní zkoušky. Škola: Střední průmyslová škola stavební, Liberec 1, Sokolovské náměstí 14, příspěvková organizace, nám. Sokolovské 264/14, 460 01 Liberec – Liberec I-Staré Město. Firma: STYLSTAV Liberec s. r. o., Dlouhá 55, 463 12 Liberec – Liberec XXV-Vesec

55. Spolupráce SPŠ stavební, Liberec a stavebních firem při realizaci volnočasových aktivit žáků oboru vzdělání Stavebnictví. Škola: Střední průmyslová škola stavební, Liberec 1, Sokolovské náměstí 14, příspěvková organizace, nám. Sokolovské 264/14, 460 01 Liberec – Liberec I-Staré Město. Firmy: VELUX Česká republika, s. r. o., Sokolova 654/1d, 619 00 Brno - Horní Heršpice; Schiedel, s. r. o., Horoušanská 286, 250 81 Nehvizdy; KB - BLOK Czech, S. E., Masarykova 635, 439 42 Postoloprty; HELUZ s. r. o., U Cihelny 295, 373 65 Dolní Bukovsko aj.

56. Spolupráce SOŠ, Litvínov – Hamr a firem Vlasxmil Komínek a Milan Pejla nejen při využití odborníků z praxe při výuce oboru vzdělání Tesař. Škola: Střední odborná škola, Litvínov - Hamr, příspěvková organizace, Mládežnická 236, 435 42 Litvínov – Hamr. Firmy: Vlasxmil Komínek, Vrchlického 1098, 436 01 Litvínov - Horní Litvínov; Milan Pejla, Husova 30, 435 33 Louka u Litvínova

57. Spolupráce Sigmundovy SŠ strojírenské, Lužn a firem Edwards, SIGMA GROUP a Jaroslav Vraštl při realizaci praktické závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Obráběč kovů. Škola: Sigmundova střední škola strojírenská, Lužn, Jana Sigmunda 242, 783 49 Lužn. Firmy: Edwards, s. r. o., Jana Sigmunda 300, 783 49 Lužn; SIGMA GROUP a. s., Jana Sigmunda 79, 783 49 Lužn; Jaroslav Vraštl, Zahradní 478/14, 783 35 Horka nad Moravou

58. Spolupráce SŠTZ Mohelnice a Siemens nejen při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Elektrikář a při využití odborníka z praxe při plánování a realizaci výuky. Škola: Střední škola technická a zemědělská Mohelnice, 1. máje 667/2, 789 85 Mohelnice. Firma: Siemens, s. r. o., odštěpný závod Busbar Trunking Systems Mohelnice, Nádražní 30, 789 85 Mohelnice

59. Spolupráce SPŠ Ostrov a WITTE Nejedek nejen při odborné praxi žáků oboru

vzdělání Strojírenství. Škola: Střední průmyslová škola Ostrov, Klínovecká 1197, 363 01 Ostrov. Firma: WITTE Nejdek, spol. s r. o., Rooseveltova 1299, 362 21 Nejdek

60. Spolupráce SPŠ Otrokovice a Conxntental Barum při odborném výcviku, realizaci NZZ a využití odborníků z praxe při výuce žáků oboru vzdělání Chemik a při odborné praxi žáků oboru vzdělání Aplikování chemie. Škola: Střední průmyslová škola Otrokovice, tř. Tomáše Bax 1266, 765 02 Otrokovice. Firma: Conxntental Barum, s. r. o., Objízdná 1628, 765 02 Otrokovice

61. Spolupráce školy DELTA, Pardubice a firem Bc. Adam Polet a eBRÁNA při využití odborníka z praxe při realizaci profilové maturitní zkoušky žáků oboru vzdělání Informační technologie. Škola: DELTA – Střední škola informaxky a ekonomie, Základní škola a Mateřská škola, s. r. o., Ke Kamenci 151, 530 03 Pardubice - Bílé Předměstí. Firmy: Bc. Adam Polet, Janáčkova 361, 533 45 Čeperka; eBRÁNA s. r. o., Staňkova 1322, 530 02 Pardubice - Zelené Předměstí

62. Spolupráce SPŠ stavební Pardubice a Franxška Bečky při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Umělecký kovář a zámečnick. Škola: Střední průmyslová škola stavební Pardubice, Sokolovská 150, 533 54 Rybitví. Firma: Franxšek Bečka, Lhotka 29, 560 02 Česká Třebová

63. Spolupráce SOU stavebního Plzeň a DFH Haus při odborném výcviku žáků, využití odborníků z praxe a náboru nových žáků oborů vzdělání Tesař a Truhlář. Škola: Střední odborné učiliště stavební, Plzeň, Borská 55, 301 00 Plzeň- Jižní Předměstí. Firma: DFH Haus CZ s. r. o., Žákava 162, 332 04 Nezvěsice

64. Spolupráce SPŠD, Praha a DP hl. města Prahy při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Autotronik, stáží učitelů ve firmě a náboru nových žáků. Škola: Střední průmyslová škola dopravní, a. s., Plzeňská 298/217a, 150 00 Praha 5 – Motol. Firma: Dopravní podnik hl. m. Prahy, akciová společnost, Sokolovská 217/42, 190 22 Praha 9

65. Spolupráce SPŠE Ječná a ČT při odborné praxi žáků oborů vzdělání Informační technologie a Elektrotechnika. Škola: Střední průmyslová škola

elektrotechnická, Praha 2, Ječná 30, 121 36 Praha 2. Firma: Česká televize, Na hřebenech II 1132/4, 147 00 Praha 4 - Podolí

66. Spolupráce MSŠCH, Praha, výzkumnými ústav AV ČR a VÚ maltovin Praha při odborné praxi žáků oboru vzdělání Aplikovaná chemie. Škola: Masarykova střední škola chemická, Praha 1, Křemencova 12, Křemencova 179/12, 116 28 Praha 1- Nové Město. Firmy: Výzkumný ústav maltovin Praha, s. r. o., Na Cikánci 614/2, 153 00 Praha 5 – Radošín; Ústav makromolekulární chemie AV ČR, v. v. i., Heyrovského náměstí 1888/2, 162 00 Praha 6 – Břevnov; Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v. v. i., Dolejškova 2155/3, 182 00 Praha 8 – Libeň; Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i., Vídeňská 1083, 142 00 Praha 4 - Krč

67. Spolupráce ISŠTE Sokolov a Sokolovská uhelná a dalších firem z regionu při odborné výcviku žáků oboru vzdělání Elektrikář a odborné praxi žáků oboru vzdělání Elektrotechnika. Škola: Integrovaná střední škola technická a ekonomická Sokolov, Jednoty 1620, 356 01 Sokolov. Firmy: Sokolovská uhelná, právní nástupce, a. s., Staré náměstí 69, 356 01 Sokolov; SOKOLOVSKÁ ELEKTRO FIRMA, spol. s r. o., Rolnická 656, 356 01 Sokolov; KH Czechia/Cero Czechia s. r. o., Vinohřovská 1157, 357 35 Chodov; O - I Manufacturing Czech Republic, a. s., Ruská 84/24, 417 03 Dubí – Bystřice; KOVOSVIT MAS, a. s., náměstí Tomáše Bax 419, 391 02 Sezimovo Ústí

68. Spolupráce ŠKODA AUTO, SOU strojírenské, odštěpný závod a ŠKODA AUTO při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Nástrojař a při realizaci dalšího vzdělávání učitelů ve firmě. Škola: ŠKODA AUTO a. s., Střední odborné učiliště strojírenské, odštěpný závod, tř. Václava Klementa 869, 293 60 Mladá Boleslav – Mladá Boleslav II. Firma: ŠKODA AUTO a. s., tř. Václava Klementa 869, 293 60 Mladá Boleslav, závod Kvasiny

69. Spolupráce ŠKODA AUTO, SOU strojírenské, odštěpný závod a ŠKODA AUTO při realizaci profilové maturitní zkoušky a při využití odborníka z praxe při výuce žáků oboru vzdělání Provoz a ekonomika dopravy. Škola: ŠKODA AUTO a. s., Střední odborné učiliště strojírenské, odštěpný závod, tř. Václava Klementa 869, 293 60 Mladá Boleslav – Mladá Boleslav II. Firma: ŠKODA AUTO a. s., tř. Václava Klementa 869, 293 60 Mladá Boleslav, závod Kvasiny

70. Spolupráce SŠ MESIT a MESIT ronex při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Obráběč kovů. Škola: Střední škola MESIT, o. p. s., Družstevní 818, 686 05 Uherské Hradiště - Mařaxce. Firma: MESIT ronex, spol. s r. o., Sokolovská 573, 686 01 Uherské Hradiště -Mařaxce

71. Spolupráce VOŠ, SPŠ a SOŠ služeb a cestovního ruchu, Varnsdorf a TOS VARNSDORF formou stáží učitelů odborného výcviku žáků oboru vzdělání Mechanik seřizovač ve firmě. Škola: Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Střední odborná škola služeb a cestovního ruchu, Varnsdorf, Braxlavská 2166, příspěvková organizace, Braxlavská 2166, 407 47 Varnsdorf. Firma: TOS VARNSDORF a. s., Říční 1774, 407 47 Varnsdorf

72. Spolupráce VOŠ, SPŠ a SOŠ služeb a cestovního ruchu, Varnsdorf a TOS VARNSDORF a ELEKTROPOL při odborné praxi žáků oboru vzdělání Elektrotechnika. Škola: Vyšší odborná škola, Střední průmyslová škola a Střední odborná škola služeb a cestovního ruchu, Varnsdorf, Braxlavská 2166, příspěvková organizace, Braxlavská 2166, 407 47 Varnsdorf. Firmy: TOS VARNSDORF a. s., Říční 1774, 407 47 Varnsdorf; ELEKTROPOL, spol. s r. o. Poštovní 1090, 407 47 Varnsdorf

73. Spolupráce Vítkovické SPŠ a Vítkovice Power Engineering při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Mechanik strojů a zařízení. Škola: VÍTKOVICKÁ STŘEDNÍ PRŮMYSLOVÁ ŠKOLA, Hasičská 1003/49, 700 30 Ostrava - Hrabůvka. Firma: VÍTKOVICE POWER ENGINEERING a. s., Ruská 1142/30, 703 00 Ostrava – Vítkovice

74. Spolupráce SPŠ polytechnické – COP Zlín a Conxnetal Barum při realizaci stáží učitelů ve firmě, využití odborníků z praxe a náboru nových žáků oboru vzdělání Zpracování usní, plastů a pryže

75. Spolupráce SPŠ polytechnické – COP Zlín a Univerzity Tomáše Bax ve Zlíně při realizaci profilové maturitní zkoušky žáků oboru vzdělání Zpracování usní, plastů a pryže

76. Spolupráce SŠ zemědělské a přírodovědné Rožnov p. R. a Valašského ZOD

při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Zemědělec – farmář

77. Spolupráce SZŠ a VOŠ zdravotnické, Příbram a Oblastní nemocnice Příbram při realizaci stáží učitelů ve firmě a náboru nových žáků oboru vzdělání Zdravotnický asistent

78. Spolupráce SZŠ Prostějov a Středomoravské nemocniční při odborné praxi a realizaci profilové maturitní zkoušky žáků oboru vzdělání Zdravotnický asistent

79. Spolupráce SOŠ Prostějov a Gala při odborném výcviku, náboru nových žáků a realizaci nové závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Výrobce kožedělného zboží

80. Spolupráce SŠ Horní Bříza a LB MINERALS při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Výrobce a dekoratér keramiky

81. Spolupráce SŠ Horní Bříza a LASSELSBERGER při odborné praxi žáků oboru vzdělání Uměleckořemeslné zpracování kamene a keramiky

82. Spolupráce VOŠES a SPŠPT Podskalská a Veterinární nemocnice, Český Brod při využití odborníků z praxe při výuce žáků oboru vzdělání Veterinářství

83. Spolupráce VOŠES a SPŠPT Podskalská a Hypermarketu Globus a PENAM při odborné praxi žáků oboru vzdělání Technologie potravin

84. Spolupráce SPŠ Ostrov a Wire Nejdek při odborné praxi žáků oboru vzdělání Technické lyceum

85. Spolupráce SPŠ a OA Bruntál a BRANO při realizaci stáží učitelů ve firmě žáků oboru vzdělání Strojírenství

86. Spolupráce SPŠ a OA Bruntál a firem Erdrich Umformtechnik, MetalPlast Lipník n. B. a Alfa Plasxk při odborné praxi a realizaci profilové části maturitní zkoušky žáků oboru vzdělání Strojírenství

87. Spolupráce VOŠ, SPŠ a SOŠ služeb a cestovního ruchu, Varnsdorf a TOS Varnsdorf při odborné praxi žáků oboru vzdělání Strojírenství

88. Spolupráce SŠTŘ Nový Bydžov a firem Maso Jičín a Podkrkonošská uzenina při realizaci praktické závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Řezník – uzenář
89. Spolupráce SŠTŘ Nový Bydžov a firem AGRO SLATINY a DS Agro Libštát při realizaci praktické závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Opravář zemědělských strojů
90. Spolupráce SOŠ a SOU Beroun – Hlinky a KSÚS Středočeského kraje a PROBO BUS při odborné praxi žáků oboru vzdělání Provoz a ekonomika dopravy
91. Spolupráce SOŠ a SOU Beroun – Hlinky a firem POGRR a ROSSMANN při realizaci praktické závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Prodavač
92. Spolupráce SŠ Brno a Datart Internaxonal při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Prodavač
93. Spolupráce SŠ Brno a firem GLOBUS ČR a Albert Hypermarket při odborném výcviku a odborné praxi žáků oboru vzdělání Obchodník
94. Spolupráce SŠ polytechnické Brno a KOBERCE BOSKOVICE při realizaci praktické závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Podlahář
95. Spolupráce SŠ polytechnické Brno a GipsCon při realizaci praktické závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Montér suchých staveb
96. Spolupráce SZŠ a VOŠ zdravotnické, Karlovy Vary a KKN při realizaci stáží učitelů ve firmě, náboru nových žáků, využití odborníků z praxe a nové závěrečné zkoušky žáků oboru vzdělání Ošetřovatel
97. Spolupráce SOŠ a SOU Mladá Boleslav a OBI Česká republika při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Operátor skladování
98. Spolupráce VOŠON a SPŠO, Praha a Hinrichs při realizaci stáží učitelů ve firmě žáků oboru vzdělání Oděvnictví
99. Spolupráce SZŠ a VOŠ zdravotnické Brno a Očních optik, Brno při odborné praxi žáků, náboru nových žáků, využití odborníků z praxe a formou volnočasových

akxvit žáků oboru vzdělání Oční opxk

100. Spolupráce SZŠ a VOŠ zdravotnické Brno a Očního centra Visual při realizaci stáží učitelů ve firmě a profilové maturitní zkoušky žáků oboru vzdělání Oční opxk

101. Spolupráce SOŠ Třineckých železáren a Strojíren a staveb Třinec při realizaci stáží učitelů ve firmě a volnočasových akxvit žáků oboru vzdělání Obráběč kovů

102. Spolupráce OA Lysá n. L. a MÚ Lysá n. L. a Výstaviště Lysá n. L. při odborné praxi žáků oboru vzdělání Obchodní akademie

103. Spolupráce OA Prostějov a Statutárního města Prostějov při odborné praxi žáků oboru vzdělání Obchodní akademie

104. Spolupráce VOŠ, SPŠ automobilní a technické, České Budějovice a MOTOR JIKOV Group při odborném výcviku žáků oboru vzdělání Nástrojař

(RPTV, Projekty)

ANOTAČNÍ ZÁZNAM

AUTOR	Ksenia Sorokina		
STUDIJNÍ OBOR	6208T139 Globální podnikání a marketing		
NÁZEV PRÁCE	Výběr vhodného modelu středoškolského technického vzdělávání pro ČR.		
VEDOUCÍ PRÁCE	doc. Ing. Jana Přikrylová, Ph.D.		
KATEDRA	KMM Katedra marketingu a managementu	ROK ODEVZDÁNÍ	2017
POČET STRAN	88		
POČET OBRÁZKŮ	6		
POČET TABULEK	2		
POČET PŘÍLOH	2		
STRUČNÝ POPIS	<p>Diplomová práce se zaměřuje na současnou situaci a změny v technickém vzdělávání na středních školách v České republice. Cílem práce je na základě benchmarkingu porovnat modely technického vzdělávání na středních školách ve vybraných zemích EU, především se zaměřením na duální model vzdělávání. Pro efektivní porovnání přístupů středoškolského vzdělávání v technických oborech je zvoleno Německo, jako typický představitel zavedeného duálního modelu vzdělávání a Česká republika, která se nachází v procesu zavedení jednotlivých prvků tohoto vzdělávacího modelu. Benchmarking je prováděn na základě kritérií, která jsou nezbytná pro dobré fungování duálního systému a jsou podrobně popsána v jednotlivých kapitolách diplomové práce a případové studii. V závěru jsou shrnuty výsledky benchmarkingu, které poukazují na vyspělost duálního systému v ČR a vytváří doporučení dalšího směru vývoje tohoto efektivního přístupu k technickému vzdělávání.</p>		
KLÍČOVÁ SLOVA	Duální model, odborné vzdělávání, technické střední školy, benchmarking, Česká republika.		
PRÁCE OBSAHUJE UTAJENÉ ČÁSTI: Ne			

ANNOTATION

AUTHOR	Ksenia Sorokina		
FIELD	6208T139 Marketing Management in the Global Environment		
THESIS TITLE	Selecting the appropriate model of secondary technical education for the Czech Republic.		
SUPERVISOR	doc. Ing. Jana Příkladová, Ph.D.		
DEPARTMENT	KMM Department of Marketing and Management	YEAR	2017
NUMBER OF PAGES	88		
NUMBER OF PICTURES	6		
NUMBER OF TABLES	2		
NUMBER OF APPENDICES	2		
SUMMARY	<p>The diploma thesis focuses on the current situation and changes of technical education at secondary level of education in the Czech Republic. The of the work is to compare models of technical education in secondary schools in selected EU countries based on benchmarking, with particular emphasis on dual model of education. For effective comparison Germany with a well functioning dual training model and the Czech Republic which is introducing the dual education are analyzed. Benchmarking is done on the basis of criteria which are essential for the good functioning of the dual system and are in detail described in chapters of thesis and case study. In conclusion, the results described benchmarking, which show the actual progress in the dual system of education and recommendations for further developments.</p>		
KEY WORDS	Dual model, vocational education and training, technical secondary schools, benchmarking, Czech Republic.		
THESIS INCLUDES UNDISCLOSED PARTS: No			